

REPUBLIKA SLOVENIJA
RAČUNSKO SODIŠČE

REVIZIJSKO POROČILO

Patentno varstvo v Republiki Sloveniji

2019

9 INDUSTRIJA, INOVACIJE
INFRASTRUKTURA

CILJI
TRAJNOSTNEGA
RAZVOJA

POSLANSTVO

Računsko sodišče pravočasno in objektivno obvešča javnosti o pomembnih razkritjih poslovanja državnih organov in drugih uporabnikov javnih sredstev ter svetuje, kako naj državni organi in drugi uporabniki javnih sredstev izboljšajo svoje poslovanje.

REPUBLIKA SLOVENIJA
RAČUNSKO SODIŠČE

REVIZIJSKO POROČILO

Patentno varstvo v Republiki Sloveniji

Številka: 320-14/2017/19

Ljubljana, 30. septembra 2019

Povzetek

Računsko sodišče je izvedlo revizijo *učinkovitosti sistema patentnega varstva v Republiki Sloveniji* v obdobju od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2017. Revizijo je izvedlo pri Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo (v nadaljevanju: ministrstvo) ter Uradu Republike Slovenije za intelektualno lastnino (v nadaljevanju: urad).

Računsko sodišče je izreklo mnenje, da sta bila ministrstvo in urad v obdobju, na katero se nanaša revizija, v delu poslovanja, ki se nanaša na sistem patentnega varstva, *delno učinkovita*.

Iz poročila Združenih narodov o uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja za leto 2017 izhaja, da se je Republika Slovenija po indeksu uresničevanja ciljev trajnostnega razvoja uvrstila na 9. mesto med 157 državami. Visoka uvrstitev pa ne pomeni, da je trajnostni razvoj na vseh področjih merjenja indeksa uresničevanja ciljev trajnostnega razvoja za posamezno državo zadovoljiv, nekatera področja lahko zaostajajo. Tako je Republika Slovenija eno slabših ocen dosegla na področju inovacijske dejavnosti v okviru cilja trajnostnega razvoja številka 9 – Industrija, inovacije in infrastruktura, in sicer v delu, ki se nanaša na inovacije. Ker sta konkurenčnost gospodarstva in inovativnost za Republiko Slovenijo strateškega pomena, je računsko sodišče uvedlo revizijo, s katero je želelo pripomoči k izboljšanju sistema patentnega varstva v Republiki Sloveniji, izboljšanju konkurenčnosti gospodarstva in tudi k izboljšanju položaja Republike Slovenije z vidika indikatorjev trajnostnega razvoja.

Na področju konkurenčnosti gospodarstva in industrijske politike je v obdobju, na katero se nanaša revizija, obstajalo več strateških dokumentov, ki sta jih sprejela Vlada Republike Slovenije in Državni zbor Republike Slovenije, vendar pa niso zajemali pravic intelektualne lastnine. Ministrstvo lastne strategije za izboljšanje konkurenčnosti gospodarstva, industrijsko politiko in sistem pravic industrijske lastnine ni imelo. Ministrstvo in urad tudi nista pripravila posebne področne strategije, ki bi se nanašala na pravice intelektualne lastnine, kakor tudi ne lastne poslovne strategije. Ministrstvo področju intelektualne lastnine, ki je za Republiko Slovenijo strateško pomembno, ni namenjalo dovolj pozornosti, urada in podatkov, s katerimi urad razpolaga, pa ni vključevalo dovolj v svoje delovanje.

Patentno varstvo v Republiki Sloveniji temelji na treh osnovnih vzporednih sistemih (nacionalni predpisi, Konvencija o podeljevanju evropskih patentov ter mednarodne pogodbe in sporazumi ter predpisi), možne pa so tudi njihove kombinacije. Temeljni zakon, ki določa nacionalno patentno varstvo, je Zakon o industrijski lastnini. Postopek nacionalne patentne prijave, dodatnega varstvenega certifikata, postopek registracije in vzdrževanja patenta so predpisani in so pregledni, relativno enostavni in imajo predvidene razumne roke za izvedbo. Področje patentnega varstva v Republiki Sloveniji urejajo različni, tudi mednarodni predpisi, pogodbe in sporazumi. Zakon o industrijski lastnini je glede obsega patentnega varstva primerljiv s Konvencijo o podeljevanju evropskih patentov. Največja pomanjkljivost nacionalnega postopka patentne prijave je, da ne vsebuje obveznosti ugotavljanja novosti izuma, vendar urad za to tudi nima ustreznih kadrovskih in organizacijskih pogojev.

V obdobju, na katero se nanaša revizija, je bil med nacionalnimi predpisi na področju revizije spremenjen le Zakon o industrijski lastnini, vendar je šlo le za manj pomembno spremembo, pred katero so bile opravljene vse zahtevane analize. Ministrstvo in urad v prihodnjih letih načrtujeta spremembe Zakona o industrijski lastnini zaradi uvedbe evropskega patenta z enotnim učinkom, zato je bila v letu 2016 izdelana Celovita analiza učinkov uvedbe evropskega patenta z enotnim učinkom na slovensko gospodarstvo. Pisnih dokazil za naknadne analize učinkov Zakona o industrijski lastnini in drugih predpisov s področja patentnega varstva v obdobju, na katero se nanaša revizija, ni.

Zakon o izumih iz delovnega razmerja vsebuje relativno dobra izhodišča za urejanje razmerij med delavci in delodajalci glede izumov, vzpostavlja namreč obveznost delodajalca, da zaposlenega za izum finančno nagradi. S predpisi so predvidene tudi posebne davčne olajšave za spodbujanje inovativnosti v okviru spodbujanja razvoja podjetij. Predpisi pa ne urejajo nefinančnega nagrajevanja zaposlenih za izume in nagrajevanja zaposlenih za tehnične in druge izboljšave, ki nimajo narave izuma. Sistemska pomanjkljivost področja je tudi, da ministrstvo in urad nimata dobrega pregleda nad vzpodbudami za inovacijsko dejavnost, predvidenimi v predpisih in notranjih aktih organizacij, ter dejanskim spodbujanjem in nagrajevanjem inovacijske dejavnosti.

V obdobju, na katero se nanaša revizija, področje patentnega varstva v Republiki Sloveniji ni bilo vključeno kot obvezna vsebina v noben izobraževalni program na nobeni stopnji izobraževanja, kar pa ni v pristojnosti revidirancev. Urad je sicer v tem obdobju izvajal številne aktivnosti s področja intelektualne lastnine, ki so bile namenjene predvsem pomoči prijaviteljem, osveščanju različnih javnosti ter izobraževanju, predvsem za slušatelje naravoslovno-tehničnih srednjih šol in fakultet.

Računsko sodišče je ministrstvu in uradu podalo več *priporočil* za izboljšanje učinkovitosti, odzivnega poročila pa ni zahtevalo, saj sta ministrstvo in urad že med revizijskim postopkom izvedla aktivnosti za izboljšanje poslovanja, kjer je bilo mogoče.

KAZALO

1. UVOD	8
1.1 OPREDELITEV REVIZIJE	8
1.2 PREDSTAVITEV REVIDIRANCEV	9
1.2.1 Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo.....	9
1.2.2 Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino	12
1.3 VARSTVO IZUMOV V REPUBLIKI SLOVENIJI	13
1.3.1 Patentno varstvo	13
1.3.2 Poslovna skrivnost.....	19
1.4 CILJI EVROPSKE UNIJE IN ORGANIZACIJE ZDRUŽENIH NARODOV	20
1.4.1 Strategija Evropa 2020	21
1.4.2 Agenda OZN 2030.....	22
1.5 REVIZIJSKI PRISTOP	27
2. UČINKOVITOST PATENTNEGA VARSTVA	29
2.1 STRATEGIJE NA PODROČJU PATENTNEGA VARSTVA	29
2.2 PRAVNA UREDITEV PATENTNEGA VARSTVA	34
2.2.1 Priprava in spremljanje predpisov.....	35
2.2.2 Vzpodbude za inovacijsko dejavnost	37
2.2.2.1 Ureditev v predpisih.....	37
2.2.2.2 Spori glede nagrajevanja.....	39
2.2.2.3 Davčne olajšave za podjetja	40
2.3 POSTOPKI PATENTNEGA VARSTVA.....	41
2.3.1 Postopek pridobitve nacionalnega patenta.....	41
2.3.1.1 Patent.....	42
2.3.1.2 Patent s skrajšanim trajanjem.....	43
2.3.1.3 Dodatni varstveni certifikat.....	43
2.3.1.4 Pridobitev evropskega patenta prek nacionalne prijave	44
2.3.2 Postopek pridobitve patenta po PCT.....	44
2.3.2.1 Pridobitev evropskega patenta prek PCT (postopek po EPC – PCT)	46
2.3.3 Postopek pridobitve patenta po EPC.....	47

2.3.4	Postopek vpisa v registre.....	48
2.3.5	Vzdrževanje patenta.....	49
2.3.6	Administrativne ovire.....	49
2.3.6.1	Čas in višina stroškov.....	49
2.3.6.2	Sodno varstvo patenta.....	51
2.3.7	Pomoč, promocija in izobraževanje.....	53
3.	MNENJE	56
4.	PRIPOROČILA	58

1. UVOD

Revizijo učinkovitosti sistema patentnega¹ varstva v Republiki Sloveniji smo izvedli na podlagi Zakona o računskem sodišču² in Poslovnika Računskega sodišča Republike Slovenije³ ter v skladu z mednarodnimi revizijskimi standardi, ki jih določa Napotilo za izvajanje revizij⁴. Sklep o izvedbi revizije⁵ je bil izdan 22. 9. 2017.

Naša pristojnost je, da na podlagi izvedene revizije izrečemo opisno mnenje o učinkovitosti Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo ter Urada Republike Slovenije za intelektualno lastnino v delu, ki se nanaša na sistem patentnega varstva v obdobju od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2017. Revizijo smo načrtovali in izvedli tako, da smo pridobili zadostna in ustrezna zagotovila za izrek mnenja.

1.1 Opredelitev revizije

Področje revizije je sistem patentnega varstva v Republiki Sloveniji, predmet revizije pa so aktivnosti ministrstva in urada v zvezi z učinkovitostjo sistema patentnega varstva v Republiki Sloveniji.

V izreku mnenja smo upoštevali obdobje od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2017. Zaradi bolj celovitega prikaza sistema patentnega varstva pa v revizijskem poročilu navajamo tudi podatke, ki presegajo obdobje, na katero se nanaša revizija, vendar to ni vplivalo na izrek mnenja.

Cilj revizije je bil izrek mnenja o učinkovitosti sistema patentnega varstva v Republiki Sloveniji.

Da bi lahko izrekli mnenje, smo si zastavili naslednje glavno revizijsko vprašanje: *ali je sistem patentnega varstva v Republiki Sloveniji učinkovit.*

¹ Patent je pravica, ki jo podeli država izumitelju, da za omejeno časovno obdobje prepove drugim gospodarsko uporabo, kot nadomestilo za razkritje izuma, s čimer lahko pridobijo korist tudi drugi (Pretnar, B.: Intelektualna lastnina v sodobni konkurenci in poslovanju, Ljubljana, Gospodarski vestnik). Patent se lahko podeli fizični ali pravni osebi.

² Uradni list RS, št. 11/01, 109/12.

³ Uradni list RS, št. 91/01.

⁴ Uradni list RS, št. 43/13.

⁵ Št. 320-14/2017/2.

Oceno učinkovitosti sistema patentnega varstva smo presojali na podlagi odgovorov na naslednja revizijska vprašanja:

- *ali ima Republika Slovenija za izboljšanje konkurenčnosti gospodarstva, industrijsko politiko in sistem pravic industrijske lastnine oblikovano ustrezno strategijo;*
- *ali ima Republika Slovenija patentno varstvo v svojih predpisih ustrezno pravno urejeno;*
- *ali so postopki nacionalne patentne prijave, dodatnega varstvenega certifikata, postopek registracije in vzdrževanja patenta učinkoviti.*

Mnenje o učinkovitosti ministrstva in urada smo oblikovali na podlagi vnaprej določenih sodil, ki jih predstavljamo v posameznih podtočkah drugega poglavja revizijskega poročila.

1.2 Predstavitev revidirancev

Za revidiranca smo določili ministrstvo in urad, ki sta po našem mnenju odgovorna za sistem patentnega varstva v Republiki Sloveniji. Med izvajanjem revizije smo ugotovili, da bomo odgovore na nekatera vprašanja v zvezi s strateškim načrtovanjem lahko pridobili le na Službi Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko (v nadaljevanju: služba vlade), zato smo jih, ob sodelovanju z revidirancema, na to službo tudi naslovili. Nismo pa službe vlade določili za revidiranca in nismo izrekli mnenja o njenem poslovanju.

1.2.1 Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo

Ministrstvo⁶ je ustanovljeno za opravljanje upravnih nalog na enem ali več upravnih področjih⁷, pri čemer upravne naloge ministrstva zajemajo sodelovanje pri oblikovanju politik, izvršilne in nadzorne naloge, spremljanje stanja, razvojne naloge in zagotavljanje javnih služb.

ZDU-1 določa, da ministrstvo opravlja naloge na področjih ekonomskega sistema in razvoja, notranjega trga, tehnične zakonodaje in meril, varstva potrošnikov, varstva konkurence, ekonomskih odnosov s tujino, razvoja podjetniškega sektorja in konkurenčnosti, socialnega podjetništva, intelektualne lastnine, drobnega gospodarstva in turizma, industrijskih projektov, pokopališke in pogrebne dejavnosti, naloge na področju regionalnega razvoja ter naloge na področju tehnologije, meroslovja in pošte.

Med nalogami, ki jih opravlja ministrstvo v skladu z ZDU-1 in so povezane s področjem revizije, so predvsem naloge, povezane s področjem intelektualne lastnine, pa tudi naloge, povezane s področjem tehnologije, industrijske politike, razvojem podjetniškega sektorja in konkurenčnosti.

⁶ V letu 2012 je z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o Vladi Republike Slovenije (v nadaljevanju: ZVRS-F, Uradni list RS, št. 8/12) in Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o državni upravi (Uradni list RS, št. 21/12) prišlo do sprememb pristojnosti in poimenovanj ministrstev v zvezi s prenosi delovnih področij med ministrstvi. Ministrstvo za gospodarstvo je kot Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo v letu 2012 v skladu z določbami ZVRS-F prevzelo delovno področje, ki se je nanašalo na tehnologijo, pošto ter meroslovje, kot sta jih določala 30. in 39.a člen Zakona o državni upravi (v nadaljevanju: ZDU-1, Uradni list RS, št. 113/05-UPB4, 48/09).

⁷ Uradni list RS, št. 113/05-UPB4, 48/09, 21/12, 47/13, 12/14, 90/14, 51/16.

Na ministrstvu so naloge in pristojnosti s področja patentnega varstva določene splošno v okviru področja intelektualne lastnine v internih aktih o notranji organizaciji in sistematizaciji delovnih mest na ministrstvu.

V obdobju, na katero se nanaša revizija, so se nekatere pristojnosti ministrstva sicer spreminjale, naloge, povezane s pravicami intelektualne lastnine, pa so ostajale v vsem obdobju, na katero se nanaša revizija, v pristojnosti ministrstva in so se opravljale v okviru Direktorata za notranji trg (v nadaljevanju: direktorat). Direktorat pripravlja in izvaja evropsko in nacionalno politiko s področja intelektualne lastnine. Naloge, povezane s tehnološkim razvojem, industrijsko politiko in inovativnostjo, so se v obdobju, na katero se nanaša revizija, opravljale v okvirih Direktorata za podjetništvo in konkurenčnost (od 29. 3. 2007 do 7. 11. 2012) ter Direktorata za podjetništvo, konkurenčnost in tehnologijo (od 7. 11. 2012 do 24. 3. 2017). Od 24. 3. 2017 pa se te naloge izvajajo v okviru Sektorja za industrijo, spodbujanje inovativnosti in tehnologijo Direktorata za internacionalizacijo, podjetništvo in tehnologijo.

V okviru direktorata je organiziran tudi Sektor za gospodarsko pravo, pomoč in prestrukturiranje gospodarskih družb v težavah in intelektualno lastnino (v nadaljevanju: sektor). Na področju intelektualne lastnine ima sektor naslednje:

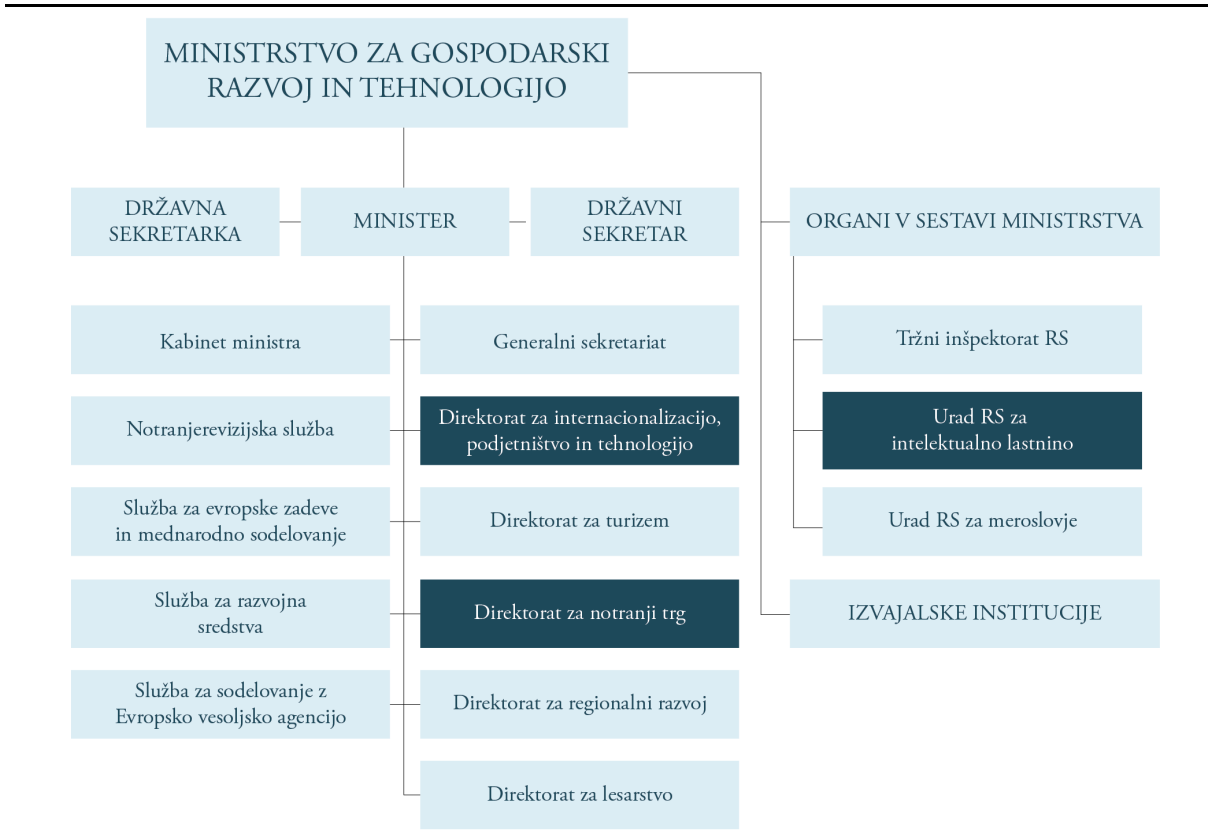
- pristojnosti:
 - oblikovanje in priprava predpisov s področja prava intelektualne lastnine v sodelovanju z uradom;
 - spremljanje izvajanja zakonodaje s področja intelektualne lastnine ter priprava strokovnih mnenj v sodelovanju z uradom;
 - skrb za prenos pravnega reda Evropske unije s predmetnega področja v nacionalni pravni red;
 - nadzor nad delom organa v sestavi – urada;
- naloge:
 - aktivno strokovno sodelovanje z drugimi državnimi organi, institucijami, interesnimi združenji in drugimi zainteresiranimi osebami pri oblikovanju ter pri izvajanju aktivnosti za uresničevanje varstva na področju intelektualne lastnine;
 - izvajanje nalog, povezanih s pravnim redom Evropske unije, priprava gradiv, strokovnih podlag in predlogov stališč za Vlado Republike Slovenije (v nadaljevanju: vlada) v okviru sodelovanja v delovnih telesih Komisije in Sveta, za Urad Evropske unije za intelektualno lastnino in za druge organe Evropske unije; priprava in/ali koordiniranje priprave analiz, poročil, informacij in drugi gradiv na delovnem področju sektorja.

Poleg ministrstva opravlja upravne naloge urad, ki je organ v njegovi sestavi in smo ga v tej reviziji določili za samostojnega revidiranca (povezava s točko 1.2.2 tega poročila). Minister daje organu v sestavi ministrstva usmeritve za delo, obvezna navodila za delo ter mu naloži, da v mejah svoje pristojnosti opravi določene naloge ali sprejme določene ukrepe ter mu o tem poroča. Pred Državnim zborom Republike Slovenije (v nadaljevanju: državni zbor) in vlado organ v sestavi predstavlja minister.

Ministrstvo nadzoruje delo organa v sestavi. Minister lahko zahteva poročila, podatke in druge dokumente v zvezi z opravljanjem dela organa v sestavi. Predstojnik organa v sestavi mora ministru redno in na njegovo posebno zahtevo poročati o delu organa v sestavi in o vseh pomembnejših vprašanjih s področij dela organa v sestavi.

Na sliki 1 je prikazana organizacijska shema ministrstva, ki velja od 24. 3. 2017.

Slika 1: Organizacijska shema ministrstva

Vir: podatki ministrstva.

V obdobju, na katero se nanaša revizija, so bile odgovorne osebe ministrstva:

- mag. Mitja Gaspari, minister brez resorja, odgovoren za razvoj in evropske zadeve, začasno odgovoren za vodenje Ministrstva za gospodarstvo, od 11. 7. 2011 do 10. 2. 2012;
- mag. Radovan Žerjav, minister za gospodarski razvoj in tehnologijo, od 10. 2. 2012 do 20. 3. 2013;
- mag. Stanko Stepišnik, minister za gospodarski razvoj in tehnologijo, od 20. 3. do 29. 11. 2013;
- dr. Uroš Čufer, minister za finance, začasno odgovoren za vodenje ministrstva, od 11. 12. 2013 do 24. 2. 2014;
- Metod Dragonja, minister za gospodarski razvoj in tehnologijo, od 24. 2. do 18. 9. 2014;
- Jožef Petrovič, minister za gospodarski razvoj in tehnologijo, od 18. 9. do 17. 10. 2014, tekoče posle opravljal do 29. 10. 2014;
- dr. Dušan Mramor, minister za finance, začasno odgovoren za vodenje ministrstva, od 29. 10. do 4. 12. 2014;
- Zdravko Počivalšek, minister za gospodarski razvoj in tehnologijo, od 4. 12. 2014⁸.

⁸ Državni zbor je s sklepom (Uradni list RS, št. 18/18) ugotovil, da je dr. Miroslav Cerar obvestil predsednika državnega zbora o svojem odstopu s funkcije predsednika vlade, zato mu je z 20. 3. 2018 prenehala funkcija predsednika vlade, s čimer je prenehala tudi funkcija ministrom. Skupaj z ministri je opravljal tekoče posle do izvolitve novega predsednika vlade in imenovanja novih ministrov 13. 9. 2018. Dne 13. 9. 2018 je državni zbor ponovno imenoval Zdravko Počivalška za ministra za gospodarski razvoj in tehnologijo.

1.2.2 Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino

Urad je organ v sestavi ministrstva ter pristojen za opravljanje nalog s področja intelektualne lastnine in s tem tudi nalog na področju patentnega varstva. Organi v sestavi ministrstva so ustanovljeni za opravljanje specializiranih strokovnih nalog, izvršilnih in razvojnih upravnih nalog, nalog inšpekcijskega in drugega nadzora ter nalog na področju javnih služb, če se s tem zagotovi večja učinkovitost in kakovost pri opravljanju nalog oziroma če je zaradi narave nalog ali delovnega področja treba zagotoviti večjo stopnjo strokovne samostojnosti pri opravljanju nalog.

Urad kot organ v sestavi ministrstva izvaja naloge v skladu z zakoni ter drugimi predpisi s področja intelektualne lastnine, s programom dela, ki ga sprejme minister na predlog predstojnika organa v sestavi, in finančnim načrtom, ki se sprejme v skladu z Zakonom o javnih financah⁹. Tudi na uradu so naloge in pristojnosti s področja patentnega varstva določene splošno v okviru področja intelektualne lastnine v internih aktih o notranji organizaciji in sistematizaciji delovnih mest.

V okviru področja revizije izvaja urad naslednje glavne naloge:

- pripravlja predpise s področja intelektualne lastnine;
- pripravlja in koordinira nacionalno strategijo s področja intelektualne lastnine;
- pripravlja pobude za pristop k mednarodnim pogodbam s področja patentnega varstva;
- na podlagi pooblastil vlade zastopa Republiko Slovenijo pri tujih in mednarodnih organizacijah, ki delujejo na področju patentnega varstva;
- sprejema prijave, s katerimi se zahteva pridobitev patenta, patenta s skrajšanim trajanjem ali dodatnega varstvenega certifikata;
- vodi postopke za podelitev patentov in dodatnih varstvenih certifikatov za zdravila in fitofarmacevtska sredstva ter postopke za registracijo topografij polprevodniških vezij, z izjemo tistih, ki se nanašajo na kmetijske pridelke, živila ter vina in druge proizvode iz grozdja in vina;
- vodi registre pravic industrijske lastnine (v njihovem okviru register patentov in dodatnih varstvenih certifikatov);
- pripravlja in organizira seminarje, predavanja, delavnice, izobraževanja in promocijsko gradivo s področja patentnega varstva;
- zagotavlja informacijske storitve v zvezi s pravicami patentnega varstva;
- informira javnosti s stanjem na področju patentnega varstva;
- pripravlja pravna mnenja s področja patentnega varstva;
- izdaja Bilten za industrijsko lastnino¹⁰ in podobno.

Pri uradu na podlagi Zakona o izumih iz delovnega razmerja¹¹ (v nadaljevanju: ZPILDR) deluje Poravnalni svet za reševanje sporov med delodajalci in delojemalci v zvezi s pravicami industrijske lastnine, ustvarjenimi v delovnem razmerju. Urad opravlja za Poravnalni svet administrativno-tehnične naloge.

⁹ Uradni list RS, št. 11/11-UPB4 (14/13-popr.), 101/13.

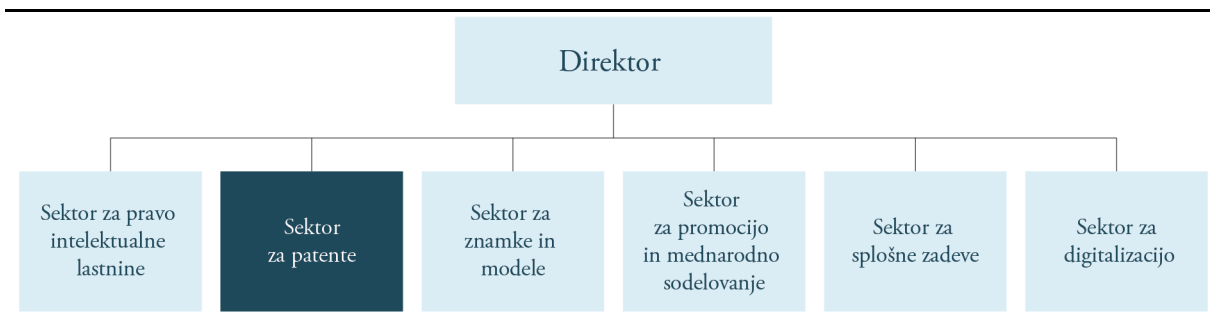
¹⁰ [URL: <http://www.uil-sipo.si/uil/dejavnosti/informacijske-storitve/bilten-za-industrijsko-lastnino>], 11. 9. 2019.

¹¹ Uradni list RS, št. 15/07-UPB2.

Urad je v obdobju, na katero se nanaša revizija, opravljal večino nalog, povezanih s patentnim varstvom, v Sektorju za industrijsko lastnino in Sektorju za patente. Ta sektor je vodil postopke podelitve patenta in postopek pridobitve dodatnega varstvenega certifikata, vodil registre patentov in dodatnih varstvenih certifikatov ter opravljal naloge, povezane z vzdrževanjem patentov. Vodenje, priprava in koordinacija nacionalne strategije na področju intelektualne lastnine je od 12. 12. 2013 v skladu z internimi akti v pristojnosti vodstva urada.

Na sliki 2 je prikazana organizacijska shema urada, ki velja od 1. 9. 2017.

Slika 2: Organizacijska shema urada od 1. 9. 2017

Vir: podatki urada.

Urad vodi tudi samostojno finančno poslovanje in evidentiranje v zvezi s pobiranjem in plačevanjem pristojbin in plačilom storitev po Zakonu o industrijski lastnini¹² (v nadaljevanju: ZIL-1).

Urad vodi in za njegovo delo odgovarja direktor urada, ki ga imenuje vlada. V obdobju, na katero se nanaša revizija, so bile odgovorne osebe urada:

- dr. Jurij Žurej, direktor, od 1. 10. 2009 do 5. 4. 2012;
- Janez Kukec Mezek, po pooblastilu ministra vršilec dolžnosti direktorja, od 6. 4. do 1. 7. 2012;
- Luka Novak, direktor, od 2. 7. 2012 do 31. 8. 2013;
- Vesna Stanković Juričič, direktorica, od 3. 9. 2013 do 31. 5. 2015;
- Janez Kukec Mezek, po pooblastilu ministra vršilec dolžnosti direktorja, od 1. 6. do 20. 9. 2015;
- dr. Vojko Toman, v. d. direktorja od 21. 9. 2015, direktor od 15. 6. 2016.

1.3 Varstvo izumov v Republiki Sloveniji

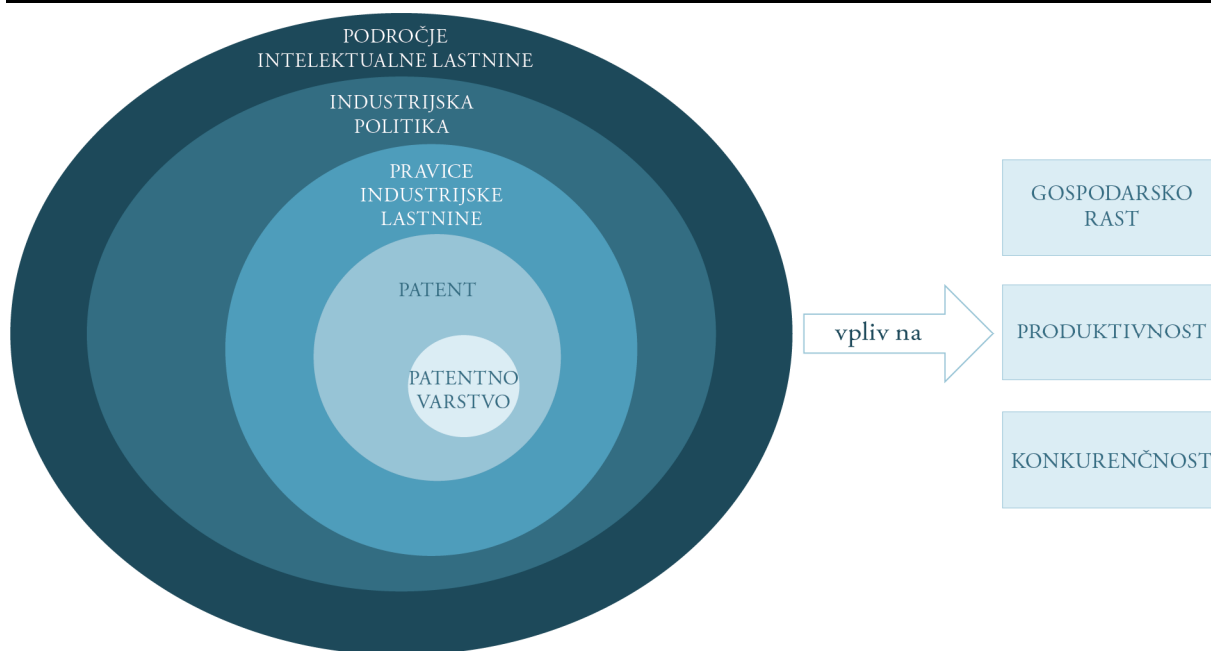
1.3.1 Patentno varstvo

Sistem patentnega varstva sodi v področje industrijske politike. Industrijska politika zajema državne ukrepe, ki vplivajo na strukturne spremembe oziroma izboljšujejo ponudbene potenciale v gospodarstvu, kar pomeni, da ugodno vplivajo na gospodarsko rast, produktivnost in konkurenčnost. Po definiciji Svetovne banke je cilj industrijske politike sprememba strukture panog(e) z namenom spodbuditi gospodarsko rast, ki temelji na izboljšanju produktivnosti gospodarstva.

¹² Uradni list RS, št. 51/06-UPB3, 100/13.

Slika 3 prikazuje umestitev patentnega varstva v področje intelektualne lastnine in industrijske politike.

Slika 3: Umestitev patentnega varstva v okviru področja intelektualne lastnine in industrijske politike

Pravice industrijske lastnine določa ZIL-1. Med pravicami industrijske lastnine je za izboljšanje konkurenčnosti gospodarstva najpomembnejši patent. V skladu z ZIL-1 se patent podeli za izum¹³ s slehernega področja tehnike, ki je nov, na inventivni ravni in industrijsko uporabljiv. Izum oziroma tehnična rešitev je nova, če ni obsežena s stanjem tehnike, se pravi, da ni bila pred datumom vložitve patentne prijave dostopna javnosti z ustnim ali pisnim opisom, z uporabo ali na katerikoli drug način.

ZIL-1 določa tudi izjeme od patentnega varstva. Na primer s patentom se ne da zavarovati znanstvene teorije, matematičnih metod, izumov kirurškega ali diagnostičnega postopka, izuma, katerega uporaba bi bila v nasprotju z javnim redom ali moralo, in podobno.

Patent zagotavlja imetniku izključne pravice, če je predmet patenta proizvod ali postopek. Pri tem je obseg patentnega varstva določen z vsebino patentnih zahtevkov, za njihovo razlago pa se uporabljajo tudi opis in skice.

V Republiki Sloveniji se nacionalna prijava za podelitev patenta vloži pri uradu. Slovenski prijavitelj jo lahko vloži sam ali prek zastopnika. Z nacionalno prijavo se lahko v Republiki Sloveniji pridobita dve vrsti patentnega varstva:

- patent ter
- patent s skrajšanim trajanjem.

¹³ Med izume 2. člen ZPILDR šteje tiste inovacije, ki po predpisih o industrijski lastnini izpolnjujejo pogoje za patentno varstvo ali varstvo s patentom s skrajšanim trajanjem.

Pri *patentu* (povezava s točko 2.3.1.1 tega poročila) je doba veljavnosti dvajset let, če njegov imetnik plačuje pristojbine za vzdrževanje. Pred iztekom devetega leta trajanja patenta mora imetnik uradu predložiti pisno dokazilo, da patentirani izum izpolnjuje vse bistvene pogoje novosti, se pravi, da je nov, na inventivni ravni in industrijsko uporabljiv. Če dokazila ne predloži pravočasno, veljavnost patenta nepreklicno preneha po desetih letih. Predložiti ga mora tudi, kadar toži tretjo osebo zaradi kršitve pravic iz patenta.

Kot pisno dokazilo lahko služi patent, podeljen za isti izum pri Evropskem patentnem uradu¹⁴ (v nadaljevanju: EPU), če za isti izum ni bila vložena prijava za evropski patent, pa pri enem od uradov, ki imajo status mednarodne ustanove za predhodni preizkus po Pogodbi o sodelovanju na področju patentov¹⁵ (v nadaljevanju: PCT), ali pri drugem patentnem uradu, s katerim je bila sklenjena ustrezna pogodba. Če imetnik omenjenega dokazila nima, lahko ob plačilu posebne pristojbine od urada zahteva, da ta pri ustrezni ustanovi ali organu pridobi mnenje kot podlago za izdajo ustrezne odločbe.

Pri *patentu s skrajšanim trajanjem* (povezava s točko 2.3.1.2 tega poročila) je trajanje omejeno na 10 let. S tem patentom ni mogoče zavarovati postopkov in novih rastlinskih sort ali živalskih pasem, vendar pa njegovemu imetniku ni treba predložiti dokazila o novosti, inventivnosti in industrijski uporabljivosti izuma.

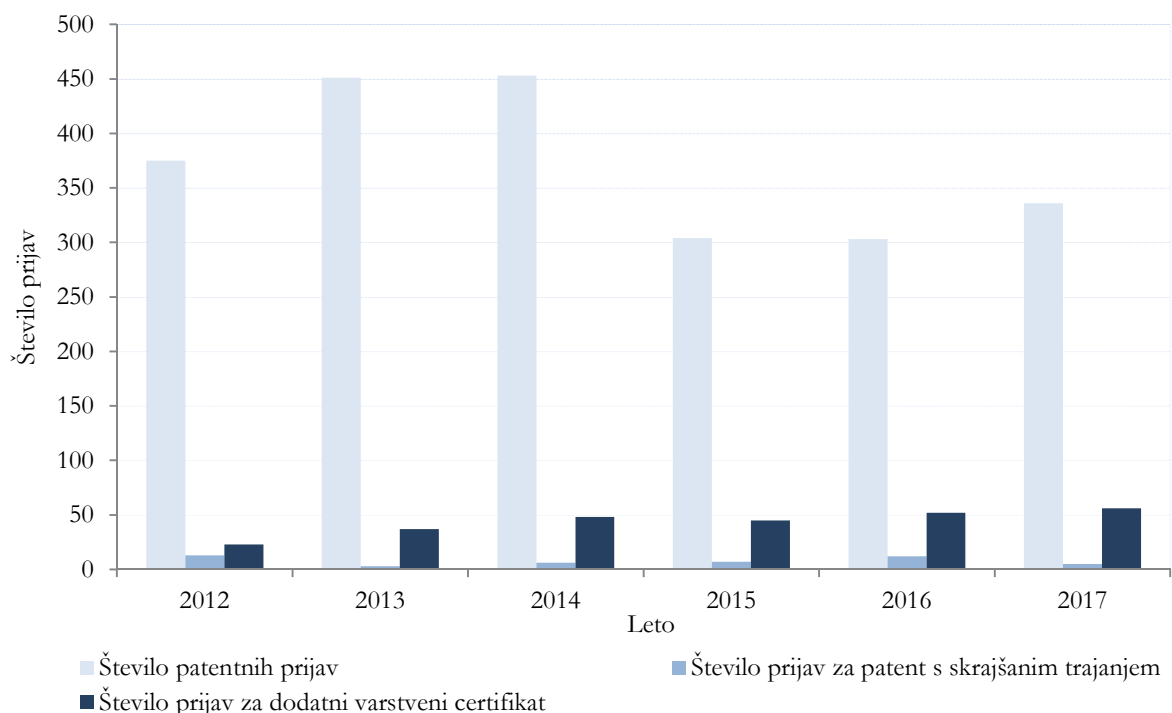
Imetniku osnovnega patenta ali njegovemu pravnemu nasledniku se lahko pod določenimi pogoji po izteku patenta podeli *dodatni varstveni certifikat* (povezava s točko 2.3.1.3 tega poročila). Varstvo, ki ga daje dodatni varstveni certifikat, se v okviru varstva, ki ga daje osnovni patent, razširi le na proizvod oziroma sredstvo, ki ima odobritev, da se da na trg kot zdravilo oziroma fitofarmacevtsko sredstvo. Dodatni varstveni certifikat daje enake pravice, kot jih daje patent, in zanj veljajo enake omejitve in obveznosti.

Na sliki 4 je prikazano število patentnih prijav, število prijav za patent s skrajšanim trajanjem in število prijav za dodatni varstveni certifikat v Republiki Sloveniji v obdobju od leta 2012 do leta 2017 (ne glede na to, ali gre za domače ali tuje prijavitelje) s stanjem na dan 31. 12. posameznega leta.

¹⁴ European Patent Office, [URL: <https://www.epo.org/>], 11. 9. 2019.

¹⁵ *Patent Cooperation Treaty*. Zakon o ratifikaciji Pogodbe o sodelovanju na področju patentov, Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 19/93, 3/07.

Slika 4: Število patentnih prijav, število prijav za patent s skrajšanim trajanjem in število prijav za dodatni varstveni certifikat v Republiki Sloveniji v obdobju od leta 2012 do leta 2017

Vir: podatki urada.

V Republiki Sloveniji se lahko pridobi patentno varstvo na tri načine:

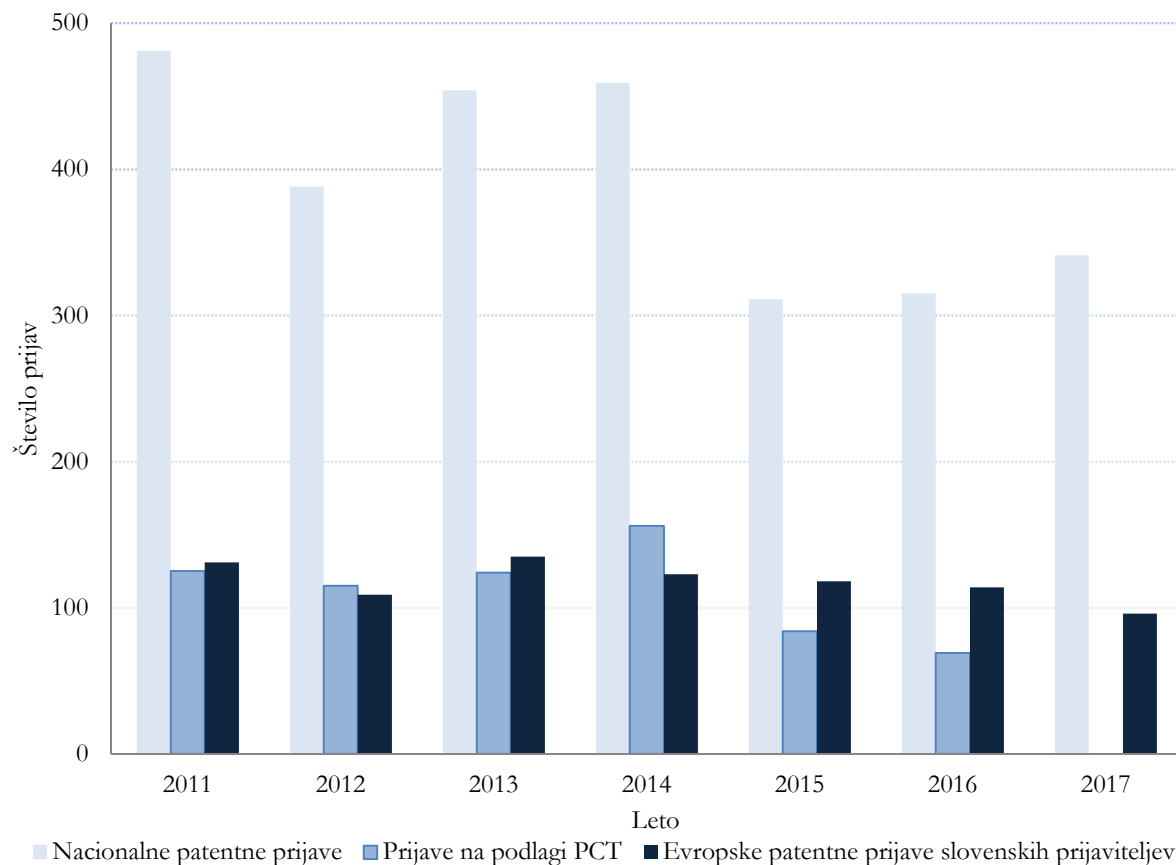
- z vložitvijo nacionalne patentne prijave pri uradu,
- z vložitvijo mednarodne patentne prijave pri Svetovni organizaciji za intelektualno lastnino (v nadaljevanju: WIPO) na podlagi PCT in
- z vložitvijo evropske patentne prijave pri EPU na podlagi Konvencije o podeljevanju evropskih patentov¹⁶ (v nadaljevanju: EPC¹⁷).

Na sliki 5 je prikazano število nacionalnih, evropskih in mednarodnih patentnih prijav v obdobju od leta 2011 do leta 2017, ki kažejo predvsem na upad števila nacionalnih patentnih prijav po letu 2014. Po letu 2014 se je zmanjšalo tudi število prijav na podlagi PCT, število evropskih patentnih prijav slovenskih prijaviteljev pa je bilo najmanjše v letu 2017.

¹⁶ Zakon o ratifikaciji Konvencije o podeljevanju evropskih patentov (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 19/02).

¹⁷ EPC je regionalni sporazum v smislu 45. člena PCT, ki določa, da se lahko mednarodna prijava, v kateri je imenovana ali izbrana država članica, ki je obenem podpisnica pogodbe o regionalnem patentu, obravnava kot prijava za pridobitev regionalnega patenta.

Slika 5: Število nacionalnih, evropskih in mednarodnih patentnih prijav v obdobju od leta 2011 do leta 2017¹⁾

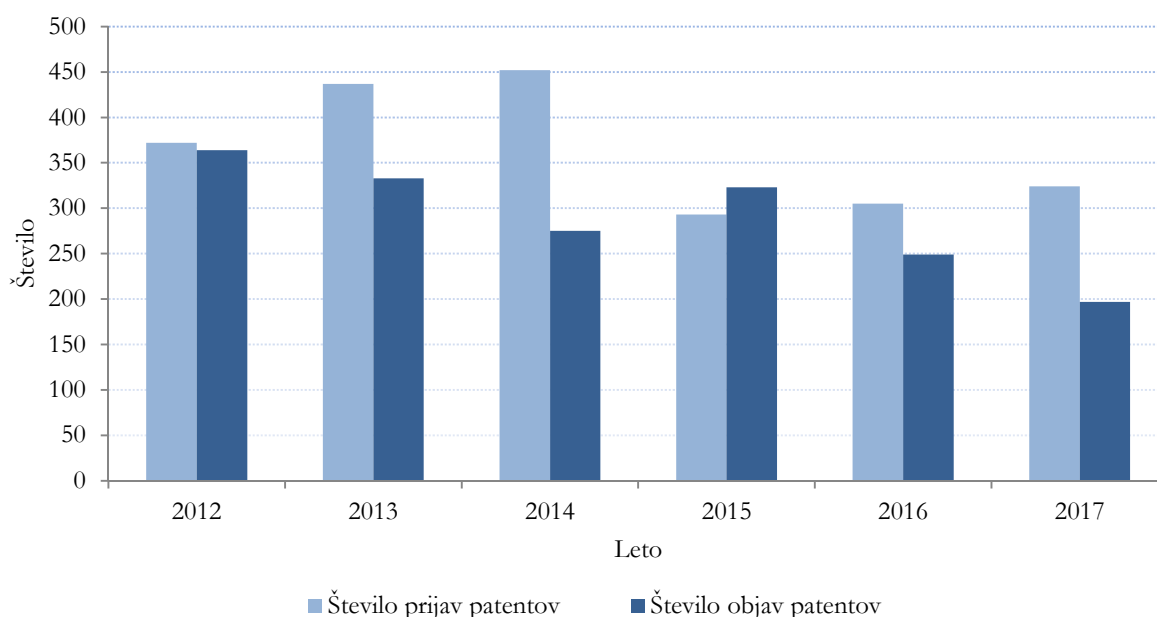

Opomba: ¹⁾ Podatkov o prijavah na podlagi PCT za leto 2017 WIPO še ni objavila, zato podatki na sliki niso popolni. Vir: podatki urada.

V obdobju med letoma 2012 in 2017 so bili med pravnimi osebami največji prijavitelji patentov Gorenje, gospodinjski aparati, d. d. (88 prijav), Univerza v Ljubljani (59 prijav), Univerza v Mariboru (42 prijav), Tajfun Planina, d. o. o. (34 prijav), Institut "Jožef Stefan" (32 prijav), Hella Saturnus Slovenija, d. o. o. (24 prijav), Kemijski inštitut (23 prijav), Uniforest, d. o. o. (18 prijav), Intech-les, d. o. o. (17 prijav) in drugi.

Na sliki 6 je prikazano število prijav in objav patentov (podeljenih patentov) v obdobju od leta 2012 do leta 2017.

Slika 6: Število prijav in objav patentov (podeljenih patentov) v obdobju od leta 2012 do leta 2017

Vir: podatki urada.

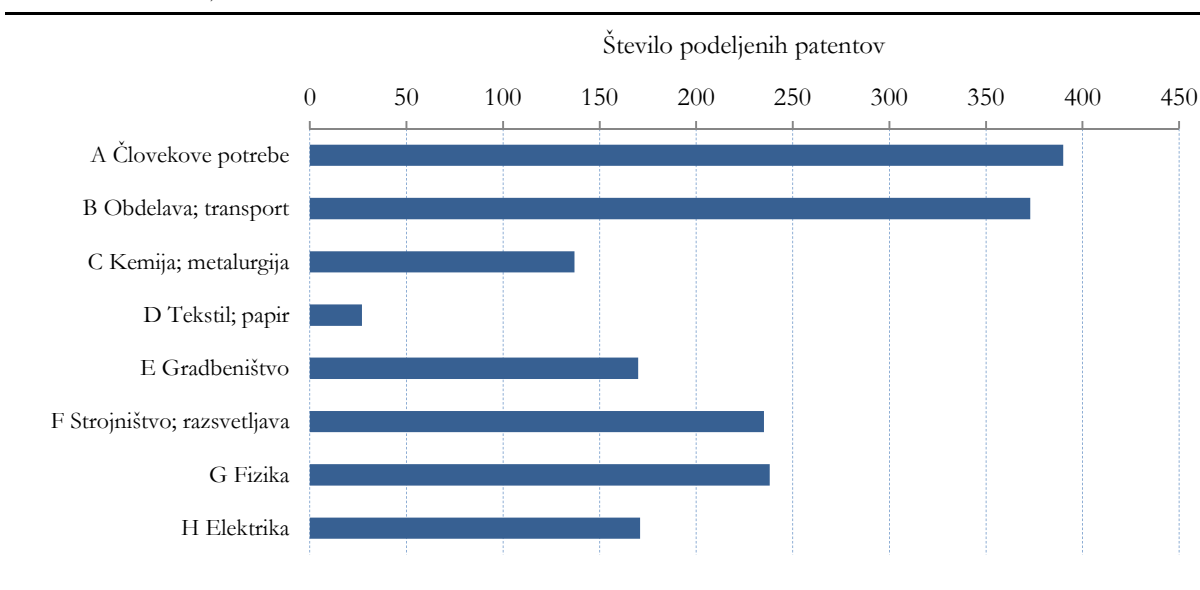
Na dan 14. 11. 2018 je bilo v Republiki Sloveniji veljavnih 17.277 patentov¹⁸. V obdobju od leta 2012 do leta 2017 je bilo v Republiki Sloveniji podeljenih 1.741 patentov. V obdobju od leta 2012 do leta 2017 je urad letno v povprečju podelil 290,2 patenta in patenta s skrajšanim trajanjem ter 43,5 dodatnega varstvenega certifikata.

Na sliki 7 je prikazano število podeljenih patentov v obdobju od leta 2012 do leta 2017. Podeljeni patenti so na sliki razvrščeni po področjih Mednarodne patentne klasifikacije¹⁹.

¹⁸ Podatek zajema patente, evropske patente, vpisane v register urada, in patente s skrajšanim trajanjem. Upoštevati je treba, da se lahko v skladu z ZIL-1 pristojbina za podaljšanje veljavnosti patenta plača še šest mesecev po rednem roku za plačilo. Patenti, za katere pristojbina ni bila plačana v roku, so veljavni še nadaljnjih šest mesecev pod pogojem, da je pristojbina plačana v naknadnem roku šestih mesecev od datuma zapadlosti pristojbine in ob dodatnem plačilu zamudne pristojbine. Če pristojbina, vključno z zamudno pristojbino, v naknadnem roku ni plačana, pravica preneha veljati naslednji dan po datumu zapadlosti pristojbine.

¹⁹ Angl.: *International Patent Classification*, [URL: <http://www.wipo.int/classifications/ipc/en/>], 11. 9. 2019.

Slika 7: Število podeljenih patentov med letoma 2012 in 2017 po področjih Mednarodne patentne klasifikacije

Vir: podatki urada.

Urad nas je opozoril, da je pri povezovanju inovativnosti in patentov potrebna previdnost, saj urad ne razpolaga s podatkom o dejanskem številu izumov v Republiki Sloveniji.

Pojasnilo urada

Urad ne razpolaga s podatkom o dejanskem številu izumov, ki so jih razvili v podjetjih v Republiki Sloveniji, saj se podjetja v skladu s svojo poslovno politiko lahko odločijo, da bodo izume varovala kot poslovno skrivnost in ne prek patentnega varstva. Urad lahko sledi le tistim izumom, za katere so vložene patentne prijave pri uradu ali pri WIPO na podlagi mednarodnih prijav po PCT in pri EPU. Ker se podatki o vložitvah patentnih prijav uradno objavijo šele 18 mesecev po datumu vložitve, je edini zanesljivi vir podatkov Evropski sistem inovacijskih kazalnikov²⁰, ki mu posreduje podatke tako WIPO kot EPU, pri čemer se upoštevajo tudi podatki o nacionalnih patentnih prijavah, vloženih pri uradu, ki jih urad letno posreduje EPU.

1.3.2 Poslovna skrivnost

Organizacija oziroma prijavitelj, ki razpolaga z novim izumom, ima za zaščito konkurenčnih prednosti na razpolago dve možnosti: izum lahko zaščiti kot poslovno skrivnost²¹ ali s patentom. V tabeli 1 prikazujemo temeljne razlike med obema oblikama varstva izuma.

²⁰ [URL: <http://ec.europa.eu/docsroom/documents/23941>], 11. 9. 2019.

²¹ Poslovna skrivnost je opredeljena v 39. členu Zakona o gospodarskih družbah (v nadaljevanju: ZGD-1; Uradni list RS, št. 65/09-UPB3, 33/11, 91/11, 32/12, 57/12, 82/13, 55/15, 15/17). Varstvo poslovne skrivnosti pa je bilo do uveljavitve Zakona o poslovnih skrivnostih (Uradni list RS, št. 22/19) dne 20. 4. 2019 urejeno v 40. členu ZGD-1 ter tudi v drugih področnih zakonih. Z Zakonom o poslovnih skrivnostih je spremenjena definicija poslovne skrivnosti iz 39. člena ZGD-1 ter črtan 40. člen ZGD-1.

Tabela 1: Temeljne razlike varstva izuma s pomočjo poslovne skrivnosti ali patenta

	Poslovna skrivnost	Patent
Ali je potrebna prijava?	Ne	Da
Ali je potrebna preverba izpolnjenosti pogojev?	Ne	Da
Javna objava	Izključena	Je potrebna
Čas zaščite	Neomejen	Omejen na 20 let
Zadeva je	Tajna	Javna
Pride v poštev, če	Strokovnjak ustreznega področja s proučevanjem izdelka ne more ugotoviti bistvenih značilnosti izuma do te mere, da bi jih lahko sam uporabljal	Strokovnjak ustreznega področja s proučevanjem izdelka lahko ugotovi bistvene značilnosti izuma do te mere, da bi jih lahko sam uporabljal

Vir: Kop I., Varovanje in zaščita poslovnih skrivnosti, 1995.

Ministrstvo je z namenom celostno urediti področje poslovnih skrivnosti v enem predpisu in uskladiti slovenski pravni red z Direktivo (EU) 2016/943 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2016 o varstvu nerazkritnega strokovnega znanja in izkušenj ter poslovnih informacij (poslovnih skrivnosti) pred njihovo protipravno pridobitvijo, uporabo in razkritjem²² v letu 2017 pripravilo predlog Zakona o poslovnih skrivnostih, ki je bil marca 2019 sprejet.

1.4 Cilji Evropske unije in Organizacije Združenih narodov

Zakonodajno urejanje lastninskopravne ureditve, torej tudi področja intelektualne lastnine, je v pristojnosti držav članic Evropske unije²³. Zaradi globalizacije gospodarstva in vzpostavljanja skupnega notranjega evropskega trga pa so za nacionalni sistem patentnega varstva pomembni cilji Evropske unije in cilji Organizacije Združenih narodov (v nadaljevanju: OZN).

Strateški cilji Evropske unije so od leta 2010 naprej določeni v strategiji Evropa 2020 – Strategija za pametno, trajnostno in vključujočo rast²⁴ (v nadaljevanju: Strategija Evropa 2020). V obdobju od leta 2012 do leta 2017 sta na globalni ravni veljali dve strategiji OZN, in sicer Deklaracija tisočletja Združenih narodov, ki ni določala ciljev v zvezi z intelektualno lastnino, ter Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030 (v nadaljevanju: Agenda OZN 2030).

²² UL L, št. 157 z dne 15. 6. 2016.

²³ 345. člen Pogodbe o delovanju Evropske unije, UL C, št. 326/47 z dne 26. 10. 2012.

²⁴ [URL: http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_SL_ACT_part1_v1.pdf], 11. 9. 2019.

1.4.1 Strategija Evropa 2020

Strategija Evropa 2020 ima oblikovana tri prednostna področja in poudarja pomen pametne, trajnostne in vključujoče gospodarske rasti za izboljšanje konkurenčnosti in produktivnosti gospodarstva. Strategija Evropa 2020 ima v okviru treh prednostnih področij oblikovanih sedem vodilnih pobud, med katerimi sta tudi pobudi Unija inovacij za izboljšanje pogojev in dostopa do financiranja raziskav in inovacij ter Industrijska politika za dobo globalizacije za izboljšanje poslovnega okolja, zlasti za mala in srednja podjetja, in podpora razvoju industrije, s katero bo mogoče konkurirati na svetovnih trgih. Cilj pobude Unija inovacij je posodobitev raziskovalne in inovacijske politike v Evropski uniji ter obvladovanje novih družbenih izzivov zaradi podnebnih sprememb, učinkovite rabe energentov, demografskih sprememb in zdravja. Cilj pobude Industrijska politika za dobo globalizacije je predvsem spodbujati podjetništvo, uporabo novih tehnologij, razvoj novih proizvodov in storitev z visoko dodano vrednostjo.

Države članice Evropske unije so morale določiti nacionalne cilje za uresničitev splošnih ciljev Strategije Evropa 2020 in o njih poročajo v okviru letnih programov stabilnosti in nacionalnih programov reform.

Evropska komisija je za spremljanje uresničevanja ciljev Strategije Evropa 2020 pripravila merila za spremljanje, med njimi tudi za spremljanje inovativnosti. Za spremljanje inovativnosti je bil oblikovan Evropski sistem inovacijskih kazalnikov, ki zajema tri glavne vrste kazalnikov, osem različnih vidikov inovativnosti in 27 različnih kazalnikov. V okviru vidika intelektualne lastnine je oblikovan kazalnik *PCT patentne prijave*.

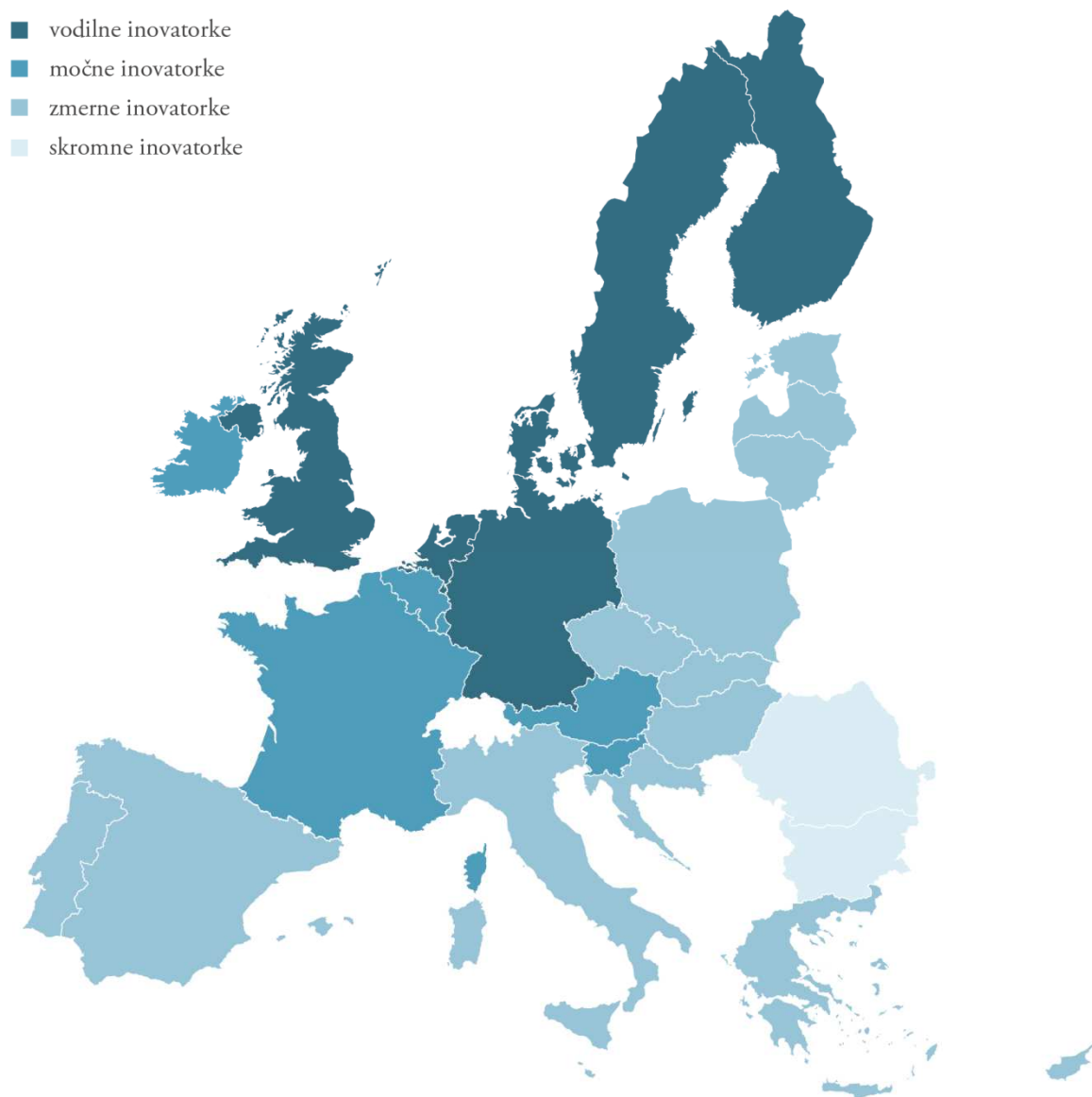
Evropski sistem inovacijskih kazalnikov 2017²⁵ uvršča Republiko Slovenijo takoj pod povprečje Evropske unije. Republika Slovenija je bila v letu 2017 glede na njeno povprečno inovacijsko uspešnost uvrščena na 12. mesto med vsemi državami članicami Evropske unije, kar jo je uvrstilo v skupino močnih inovatorok (slika 8) in takoj pod povprečje Evropske unije.

Na sliki 8 so prikazane države članice Evropske unije po skupinah inovatorok na podlagi Evropskega sistema inovacijskih kazalnikov 2017.

²⁵ *European Innovation Scoreboard 2017*,

[URL: https://www.rvo.nl/sites/default/files/2017/06/European_Innovation_Scoreboard_2017.pdf], 11. 9. 2019.

Slika 8: Uvrstitev držav članic Evropske unije po skupinah inovatorke v letu 2017

Vir: Evropski sistem inovacijskih kazalnikov 2017.

1.4.2 Agenda OZN 2030

Agenda OZN 2030 opredeljuje cilje trajnostnega razvoja²⁶ (v nadaljevanju: SDG) za obdobje od leta 2015 do leta 2030, med katerimi najdemo tudi cilje na področju konkurenčnosti gospodarstva in intelektualne lastnine.

Na sliki 9 je prikazan SDG številka 9, ki predvideva pospeševanje inovacij.

²⁶ Angl.: *Sustainable Development Goals*.

Slika 9: SDG številka 9 – Splošni in konkretna cilja, povezana z inovativnostjo, kot sta navedena v Agendi OZN 2030

	CILJ 9: Zgraditi vzdržljivo infrastrukturo, spodbujati vključujočo in trajnostno industrializacijo ter pospeševati inovacije
9.5	Okrepiti znanstvene raziskave, izboljšati tehnološke zmogljivosti industrijskih panog v vseh državah, zlasti državah v razvoju, ter do leta 2030 spodbuditi inovacije in občutno povečati število zaposlenih v raziskavah in razvoju na milijon prebivalcev ter javno in zasebno porabo v ta namen
9.b	Podpirati domači tehnološki razvoj, raziskave in inovacije v državah v razvoju, med drugim z zagotavljanjem ugodnega okolja za diverzifikacijo industrije in ustvarjanje dodane vrednosti proizvodov

Vir: Agenda OZN 2030.

Za merjenje doseganja splošnih ciljev trajnostnega razvoja so bili oblikovani tako imenovani SDG indeksi²⁷, ki so strukturirani glede na splošne cilje Agende OZN 2030, kar pomeni, da je za vsak splošni cilj Agende OZN 2030 oblikovan poseben SDG indeks, ki z eno samo številko meri stopnjo doseganja posameznih podciljev.

Vsak SDG indeks sestavlja več kazalnikov, ki merijo različne vidike splošnega cilja. SDG indeksi med letoma 2016 in 2018 niso bili vedno konsistentni, saj so se lahko kazalniki, ki sestavljajo posamezen SDG indeks, med državami²⁸ in leti²⁹ razlikovali. Zato SDG indeksi med državami in med leti niso vedno povsem primerljivi.

Za merjenje inovativnosti in možnost primerjave med državami v letu 2016 je bil v okviru SDG indeksa 9 oblikovan kazalnik *Vložene PCT patentne prijave*³⁰ (na milijon prebivalcev)³¹. V poročilu OZN o uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja za leto 2017³² (v nadaljevanju: poročilo za leto 2017) je opis kazalnika dopolnjen, in sicer: *Vložene PCT patentne prijave glede na prebivališče izumitelja* (na milijon prebivalcev). V poročilu OZN o uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja za leto 2018³³ (v nadaljevanju: poročilo za leto 2018) je

²⁷ Razvili sta jih fundacija Bertelsmann Stiftung in Organizacija Združenih narodov za trajnostni razvoj (v nadaljevanju: SDSN; angl.: *Sustainable Development Solutions Network*).

²⁸ Na primer za leto 2017 imata na primer Hrvaška in Čad v SDG številka 9 po 7 kazalnikov (med njimi ni kazalnika za triadne patente). Avstrija, Slovenija, Belgija, Francija, Luksemburg in Irska pa imajo za leto 2017 v SDG številka 9 po 9 kazalnikov.

²⁹ Na primer kazalnik za merjenje inovativnosti v okviru SDG številka 9 v letu 2017 (PCT patentne prijave na milijon prebivalcev) in letu 2018 (Triadni patenti na milijon prebivalcev).

³⁰ Število prijavljenih patentov velja v svetu kot najbolj realen indikator stanja na področju inovacij, [URL: http://www.uil-sipo.si/fileadmin/upload_folder/uil_predsodanje-eu-porocilo.pdf], 11. 9. 2019.

³¹ Angl.: *Patent applications filed under the PCT (in the inventor's country of residence) per million population*.

³² *SDG Index and Dashboards Report 2017*, [URL: <http://www.sdgindex.org/assets/files/2017/2017-SDG-Index-and-Dashboards-Report--full.pdf>], 11. 9. 2019.

³³ *SDG Index and Dashboard Report 2018*, [URL: <https://www.sdgindex.org/>], 11. 9. 2019.

kazalnik, ki se nanaša na patente, v okviru SDG indeksa 9 glede na pretekli leti spremenjen. Uporabljen je kazalnik *Triadni patenti*³⁴ (na milijon prebivalcev).

Prvo poročilo o uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja je bilo pripravljeno za leto 2016³⁵ (v nadaljevanju: poročilo za leto 2016). Republika Slovenija se je po skupni oceni SDG indeksa uvrstila na 17. mesto med 149 državami. SDG indeks 9 je za Republiko Slovenijo v letu 2016 sestavljalo 7 kazalnikov, v letu 2017 pa 9. V letu 2018 je bilo v SDG indeks 9 vključenih 11 kazalnikov³⁶.

Iz poročila za leto 2017 izhaja, da se je v tem letu Republika Slovenija po skupni oceni za SDG indeks uvrstila na 9. mesto med 157 državami. Pri tem pa je Republika Slovenija med 17 področji dosegla drugo najslabšo oceno v okviru SDG številka 9 – Industrija, inovacije in infrastruktura (slika 10), in sicer v delu, ki se nanaša na inovacije in izhaja iz števila PCT patentnih prijav.

Iz poročila za leto 2018 je razvidno, da se je Republika Slovenija po skupni oceni SDG indeksa povzpela za eno mesto in se uvrstila na 8. mesto med 157 državami. Ponovno pa je dobila eno izmed svojih najslabših ocen v okviru SDG številka 9.

V poročilu za leto 2016 so bile ocene za posamezne kazalnike SDG indeksov izražene s tristopenjsko lestvico: zelena, rumena in rdeča. V poročilu za leto 2017 in poročilu za leto 2018 so ocene izražene s štiristopenjsko lestvico: zelena, rumena, oranžna in rdeča. V vseh letih je bila zelena najboljša ocena, najslabša pa rdeča. V poročilu za leto 2016 je bila ocena za Republiko Slovenijo za kazalnik, ki meri inovativnost, izražena z rumeno, v poročilih za leti 2017 in 2018 pa z rdečo barvo. V poročilu za leto 2018 je prvič za vsak cilj vključena tudi informacija o trendu sprememb pri posameznem cilju glede na prejšnja leta.

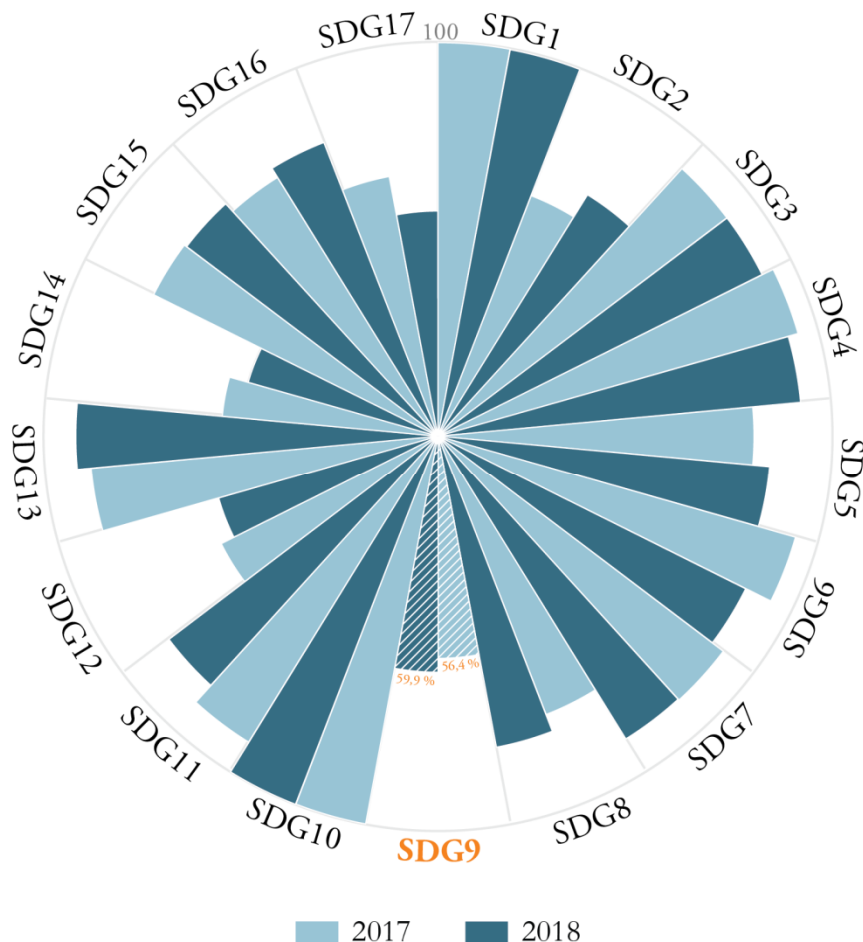
S slike 10 je razvidno doseganje SDG Republike Slovenije v letih 2017 in 2018.

³⁴ Triadni patenti so patenti podeljeni za isti izum pri treh patentnih uradih: EPU, japonskem patentnem uradu in ameriškem uradu za patente in blagovne znamke, [URL: https://tcdata360.worldbank.org/indicators/patent.fam?country=BRA&indicator=40&countries=SVN&viz=line_chart&years=1985,2015], 11. 9. 2019.

³⁵ *SDG Index & Dashboards A Global Report July 2016*, [URL: <https://www.sdgindex.org/reports/sdg-index-and-dashboards-2016/>], 11. 9. 2019.

³⁶ [URL: <https://www.sdgindex.org/reports/sdg-index-and-dashboards-2018/>], 11. 9. 2019.

Slika 10: Doseganje SDG Republike Slovenije za leti 2017 in 2018

Vira: poročilo za leto 2017 in poročilo za leto 2018.

Republika Slovenija je bila glede inovativnosti v letih 2017 in 2018 ocenjena slabše kot v letu 2016, zato smo, da bi ugotovili, na podlagi katerih podatkov³⁷ in na kakšen način je bila izračunana vrednost kazalnika za posamezno leto, preverili metodološka pojasnila.

Iz metodoloških pojasnil poročila za leto 2016 je razvidno, da je bila analiza opravljena na podlagi podatkov o vloženih PCT patentnih prijavih Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (v nadaljevanju: OECD³⁸) za leto 2012, iz metodoloških pojasnil poročila za leto 2017 pa je razvidno, da je bila analiza opravljena na podlagi podatkov OECD za leto 2013. V poročilu za leto 2018 Republika Slovenija pri SDG indeksu 9 izkazuje splošen trend izboljševanja. Edini od 11 kazalnikov s trendom poslabšanja glede na leti 2016 in 2017 je kazalnik, ki se nanaša na inovativnost – *Triadni patenti (na milijon prebivalcev)*. Iz metodoloških pojasnil poročila za leto 2018 je razvidno, da so bili za izračun kazalnika za leto 2018 uporabljeni podatki OECD, ki so bili razpoložljivi v letu 2018. Statistični podatki za triadne patente so bili na spletnih straneh OECD dosegljivi do leta 2013.

³⁷ Katere vrednosti predstavljajo osnovo za metodologijo izračuna končne vrednosti.

³⁸ Organisation for Economic Co-operation and Development.

Ker iz metodoloških pojasnil nismo dobili ustreznega odgovora, smo za pojasnilo prosili urad in kasneje tudi ministrstvo ter službo vlade. Zanimivo je, da je bilo po statističnih podatkih OECD v letu 2013, ki je bilo osnova za izračun kazalnika za leti 2017 in 2018, v Republiki Sloveniji več PCT prijav kot v letu 2012, ki je bilo osnova za izračun kazalnika za leto 2016. Urad je od SDSN, ki deluje pod okriljem generalnega sekretarja OZN, pridobil pojasnilo glede metodologije izračuna vrednosti kazalnika za leto 2017. Urad ni uradno zahteval popravkov v poročilu.

Pojasnilo SDSN

"V poročilu za leto 2017 je prišlo do napake, saj je opis kazalnika napačen, podatki, izračun vrednosti in ocena pa pravi. V poročilu za leto 2017 naj bi se število prijavljenih patentov nanašalo na tako imenovane triadne patente, opis kazalnika bi se moral pravilno glasiti: *Število triadnih patentov (na milijon prebivalcev)*."

Vir: podatki urada.

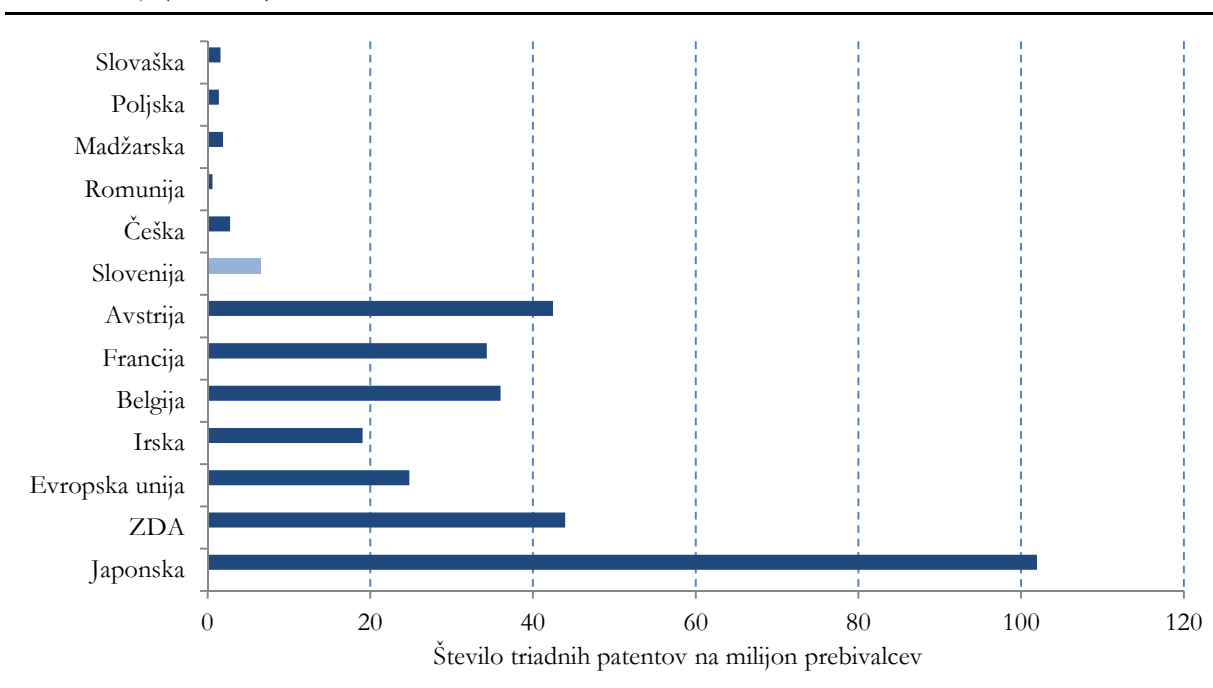
Junija 2018 je OZN objavila popravke poročila za leto 2017, iz katerih izhaja, da je v poročilu za leto 2017 opis kazalnika inovativnosti v okviru SDG indeksa 9 napačen.

Triadni patenti, ki so bili uporabljeni kot kazalnik inovativnosti v poročilih za leti 2017 in 2018, na splošno v svetu veljajo za najuporabnejši in najboljši patentni kazalnik za inovacije³⁹.

Na sliki 11 je prikazano število triadnih patentov v letu 2013 na milijon prebivalcev v izbranih državah, ZDA in Evropski uniji (28 držav).

³⁹ [URL: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0165:FIN:SL:PDF>], 11. 9. 2019.

Slika 11: Število triadnih patentov v letu 2013 na milijon prebivalcev v izbranih državah, ZDA in Evropski uniji (28 držav)

Vir: podatki OECD in Eurostat

Japonska in ZDA sta v svetovnem merilu vodilni pri številu triadnih patentov na milijon prebivalcev. Avstrija, Francija, Belgija in Irska, ki so uvrščene v isto skupino močnih inovatorov kot Republika Slovenija po Evropskem sistemu inovacijskih kazalnikov (povezava s točko 1.4.1 tega poročila, slika 8), imajo izrazito večje število triadnih patentov na milijon prebivalcev kot Republika Slovenija. Slovaška, Poljska, Madžarska, Romunija in Češka pa imajo število triadnih patentov izrazito nižje kot Republika Slovenija.

Do razlik pri ocenah inovativnosti po različnih kazalnikih prihaja zaradi različnih pristopov, metodologij in podatkov, ki so uporabljeni pri merjenju. Pri Evropskem sistemu inovacijskih kazalnikov so upoštevane PCT patentne prijave, pri SDG indeksu 9 pa podeljeni triadni patenti. Iz števila triadnih patentov je po navedbah urada razvidna globalna tržna zanimivost izuma v svetovnem merilu. Po pojasnilih urada triadni patenti niso najboljši kazalnik inovativnosti za Republiko Slovenijo, saj slovenski izumitelji, razen morda izjem, večinoma nimajo tržnega interesa za hkratno registracijo patentov pri evropskem, japonskem in ameriškem patentnem uradu. Prav tako je treba pri primerjavah upoštevati velike razlike med patentnimi sistemi.

1.5 Revizijski pristop

Področje revizije je sistem patentnega varstva v Republiki Sloveniji. Pod *sistemom patentnega varstva* pojmujeemo predvsem patentno varstvo v Republiki Sloveniji. Temeljno sodilo, na podlagi katerega smo ocenili učinkovitost sistema patentnega varstva, je bila presoja, ali imata ministrstvo in urad oblikovane ustrezne strateške, pravne in druge dokumente, ki jih uporabljata pri zagotavljanju patentnega varstva.

Pri oceni učinkovitosti sistema patentnega varstva v Republiki Sloveniji in mnenju o poslovanju ministrstva in urada v delu, ki se nanaša na sistem patentnega varstva, nam je *učinkovitost sistema patentnega varstva* pomenila, da je sistem patentnega varstva v Republiki Sloveniji urejen tako, da zagotavlja izumiteljem učinkovito varstvo moralnih in materialnih pravic, ki izhajajo iz patenta.

Pri izvedbi revizije smo uporabili predvsem naslednje metode:

- proučevanje pravnih in drugih podlag ter dokumentacije na področju revizije,
- analize podatkov,
- intervjuje ter
- druge kvantitativne in kvalitativne metode in tehnike revidiranja.

Varstvo topografije polprevodniških izdelkov po Zakonu o varstvu topografije polprevodniških vezij⁴⁰ (v nadaljevanju: ZVTPPV) in varstvo žlahtniteljske pravice ter varstvo novih sort rastlin po Zakonu o varstvu novih sort rastlin⁴¹ (v nadaljevanju: ZVNSR) niso bili predmet revizije. Urad od sprejema ZVTPPV tudi ni prejel nobene prijave po tem zakonu. Za varstvo žlahtniteljske pravice ter varstvo novih sort rastlin po ZVNSR je pristojno Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Prav tako nismo presojali ustreznosti in zadostnosti davčnih olajšav za podjetja iz naslova nagrajevanja inovativne dejavnosti.

Presoja postopka mednarodne patentne prijave skladno s PCT ali mednarodne patentne prijave (v nadaljevanju: postopek po PCT), postopka pridobitve evropskega patenta za eno ali več držav članic EPC ali evropske patentne prijave (v nadaljevanju: postopek po EPC⁴²) in možnosti različnih kombinacij postopkov pridobitve patentnega varstva prav tako niso bili predmet revizije.

⁴⁰ Uradni list RS, št. 81/06-UPB2.

⁴¹ Uradni list RS, št. 113/06-UPB.

⁴² EPC je regionalni sporazum v smislu 45. člena PCT, ki določa, da se lahko mednarodna prijava, v kateri je imenovana ali izbrana država članica, ki je obenem podpisnica pogodbe o regionalnem patentu, obravnava kot prijava za pridobitev regionalnega patenta.

2. UČINKOVITOST PATENTNEGA VARSTVA

Da bi odgovorili na vprašanje, *ali je sistem patentnega varstva v Republiki Sloveniji učinkovit*, smo preverili:

- ali ima Republika Slovenija za izboljšanje konkurenčnosti gospodarstva, industrijsko politiko in sistem pravic industrijske lastnine oblikovano ustrezno strategijo;
- ali ima Republika Slovenija patentno varstvo v svojih predpisih ustrezno pravno urejeno;
- ali so postopki nacionalne patentne prijave, dodatnega varstvenega certifikata, vpisov pravic ter sprememb v registre in vzdrževanje patenta učinkoviti.

2.1 Strategije na področju patentnega varstva

Da bi odgovorili na vprašanje, *ali ima Republika Slovenija za izboljšanje konkurenčnosti gospodarstva, industrijsko politiko in sistem pravic industrijske lastnine oblikovano ustrezno strategijo*, smo preverjali:

- ali ima ministrstvo strategijo na področju konkurenčnosti gospodarstva, industrijske politike in sistema pravic industrijske lastnine:
 - ali strategije ministrstva vključujejo SDG;
 - ali so strategije ministrstva usklajene s strategijo razvoja Slovenije;
 - kako so cilji strategij ministrstva povezani s cilji Strategije Evropa 2020;
- ali ima urad oblikovano poslovno strategijo:
 - ali poslovna strategija urada vključuje razvoj na področju patentnega varstva;
 - ali je poslovna strategija urada usklajena s strategijo konkurenčnosti gospodarstva, industrijske politike in s področjem industrijske lastnine.

Pri iskanju odgovora na vprašanje o ustreznosti strategij na področju patentnega varstva smo preverili devet veljavnih strategij na različnih ravneh, v katerih so obravnavani cilji na področju konkurenčnosti gospodarstva, industrijske politike in industrijske lastnine. Zanimala sta nas tudi vloga oziroma vključevanje ministrstva in urada pri oblikovanju strategij ter lastna strategija ministrstva in urada, ki bi določala razvoj na področju patentnega varstva in ki bi bila usklajena s področno strategijo konkurenčnosti gospodarstva, industrijske politike in sistema pravic industrijske lastnine.

Krovni strateški dokument Slovenije v obdobju med letoma 2005 in 2013 je bila Strategija razvoja Slovenije⁴³, ki jo je sprejela vlada v letu 2005. V letu 2010 je vlada zaradi gospodarske in ekonomske krize sprejela Slovensko izhodno strategijo 2010–2013⁴⁴, ki je določala, da je treba razpoložljiva sredstva usmerjati v dvig konkurenčnosti in na področja, ki so pomembna za prihodnost, med temi področji so bile

⁴³ [URL: http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/projekti/02_StrategijarazvojaSlovenije.pdf], 11. 9. 2019.

⁴⁴ [URL: http://vlada.arhiv-spletisc.gov.si/fileadmin/dokumenti/si/sklepi/seje_vlade/67_seja/strategija.pdf], 11. 9. 2019.

posebej izpostavljene tudi inovacije. Ob zaključku leta 2017 je vlada sprejela Strategijo razvoja Slovenije 2030⁴⁵ (v nadaljevanju: strategija Slovenije 2030), ki kot šesti razvojni cilj določa Konkurenčen in družbeno odgovoren podjetniški in raziskovalni sektor in vključuje tudi industrijsko politiko.

Pri proučevanju strateških dokumentov smo ugotovili, da je v obdobju, na katero se nanaša revizija, kot temeljni nacionalni strateški dokument na področju konkurenčnosti gospodarstva, industrijske politike in industrijske lastnine vlada v letu 2015 sprejela Slovensko strategijo pametne specializacije⁴⁶ (v nadaljevanju: strategija pametne specializacije), ki je bila v letu 2017 posodobljena⁴⁷. Strategija pametne specializacije naj bi predstavljala izvedbeni dokument Strategija razvoja Slovenije 2006–2013 v delu, ki se nanaša na vzpostavitev "inovacijske družbe znanja". Strategijo pametne specializacije je potrdila tudi Evropska komisija⁴⁸, ki je sprejela Strategijo Evropa 2020. Za vzpostavitev "inovacijske družbe znanja" so bile sicer sprejete še tri področne strategije, in sicer:

- v letu 2011 je državni zbor sprejel Resolucijo o raziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije 2011–2020⁴⁹ (v nadaljevanju: raziskovalna in inovacijska strategija);
- v letu 2013 je vlada sprejela Slovensko industrijsko politiko;
- v letu 2016 je vlada sprejela dokument Digitalna Slovenija 2020 – Strategija razvoja informacijske družbe do leta 2020⁵⁰ (v nadaljevanju: digitalna Slovenija).

Vlogo koordinatorja pri pripravi strategije pametne specializacije, ki integrira področne strategije, je imelo v letih 2012 in 2013 ministrstvo. Vlogo koordinatorja je v letu 2014 prevzela služba vlade, ki je tudi pripravila končno verzijo strategije pametne specializacije. Strategijo pametne specializacije je v letu 2015 sprejela vlada. Ministrstvo je koordiniralo tudi pripravo Slovenske industrijske politike in sodelovalo pri pripravi raziskovalne in inovacijske strategije. Navedeni strateški dokumenti pravic industrijske lastnine in patentnega varstva ne obravnavajo posebej. Posebne področne strategije pravic industrijske lastnine v obdobju od leta 2012 do leta 2017 ministrstvo in urad nista pripravila. Ugotovili smo, da tudi Mednarodna patentna klasifikacija še nima uradnega prevoda v slovenščino.

Priporočilo

Uradu priporočamo, naj zagotovi uraden prevod Mednarodne patentne klasifikacije.

⁴⁵ [URL: http://vlada.arhiv-spletisc.gov.si/fileadmin/dokumenti/si/projekti/2017/srs2030/Strategija_razvoja_Slovenije_2030.pdf], 11. 9. 2019.

⁴⁶ [URL: http://svrk.arhiv-spletisc.gov.si/fileadmin/svrk.gov.si/pageuploads/Dokumenti_za_objavo_na_vstopni_strani/SPS_10_7_2015.pdf], 11. 9. 2019.

⁴⁷ [URL: http://svrk.arhiv-spletisc.gov.si/fileadmin/svrk.gov.si/pageuploads/Dokumenti_za_objavo_na_vstopni_strani/S4_strategija_V_Dec17.pdf], 11. 9. 2019.

⁴⁸ [URL: http://vlada.arhiv-spletisc.gov.si/teme_in_projekti/strategija_pametne_specializacije_s4/], 11. 9. 2019.

⁴⁹ Uradni list RS, št. 43/11.

⁵⁰ [URL: http://mju.arhiv-spletisc.gov.si/fileadmin/mju.gov.si/pageuploads/DID/Informacijska_druzba/DSI_2020.pdf], 11. 9. 2019.

Urad je že leta 2013 pričel pripravljati Nacionalno strategijo razvoja pravic intelektualne lastnine v sodelovanju s strokovnjaki WIPO. Osnutek Nacionalne strategije razvoja pravic intelektualne lastnine do novembra 2018 še ni bil pripravljen.

Pojasnilo ministrstva

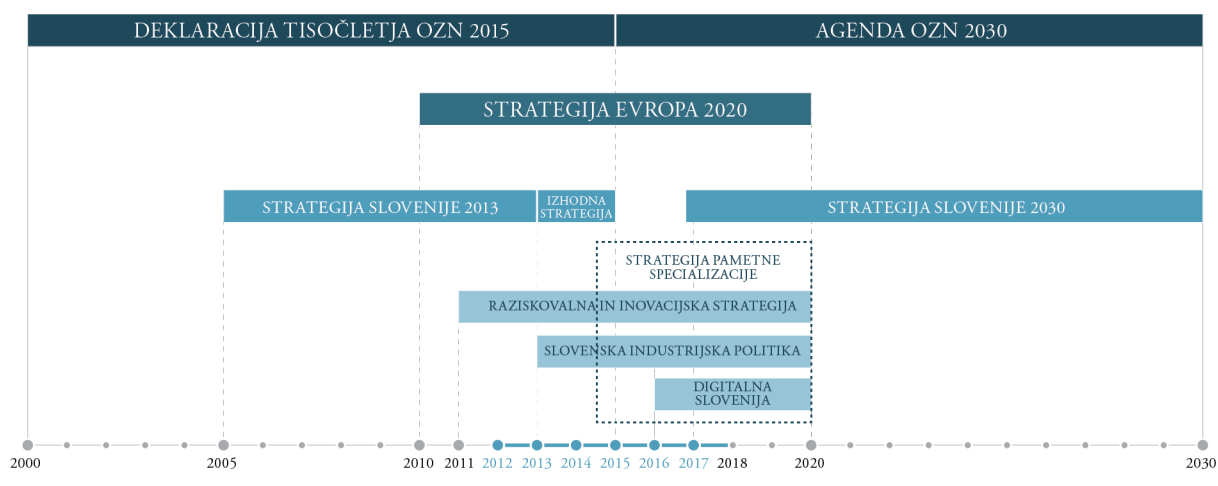
Urad je v letih 2012 in 2013 začel proces oblikovanja Strategije razvoja intelektualne lastnine v okviru sodelovanja z WIPO. Izvedena je bila vrsta posvetovanj s ključnimi nacionalnimi deležniki. Delo na strategiji pa je zastalo, saj je časovni okvir priprave dokumenta sovpadal z začetkom ene najboljšežnejših prenov evropskega okvira intelektualne lastnine.

Priporočilo

Urdu priporočamo, naj pripravi nacionalno strategijo s področja pravic intelektualne lastnine.

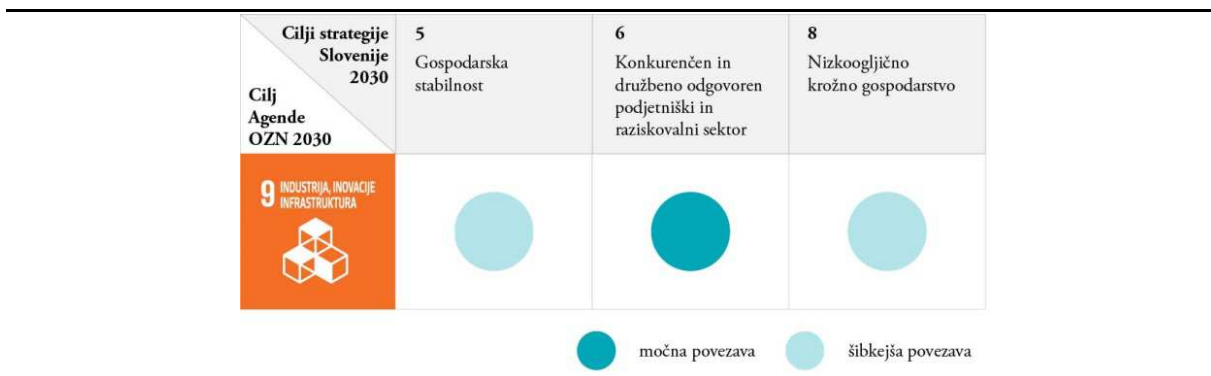
Na sliki 12 so na časovni osi prikazane različne nadnacionalne in nacionalne strategije, ki so veljale v obdobju, na katero se nanaša revizija.

Slika 12: Strategije, ki so veljale v obdobju, na katero se nanaša revizija

Ugotovili smo, da strategija Slovenije 2030, ki je bila sprejeta konec leta 2017, vključuje SDG iz Agende OZN 2030 ter da so vzpostavljene povezave med SDG in cilji strategije Slovenije 2030. Na sliki 13 je prikazano povezovanje ciljev strategije Slovenije 2030 s SDG številka 9.

Slika 13: Povezovanje ciljev strategije Slovenije 2030 s SDG številka 9

Vir: strategija Slovenije 2030.

Za merjenje uresničevanja nacionalnega strateškega cilja 6 – Konkurenčen in družbeno odgovoren podjetniški in raziskovalni sektor, ki zajema inovativnost, so bili v strategiji Slovenije 2030 oblikovani 3 kazalniki uspešnosti, med katerimi je tudi Evropski sistem inovacijskih kazalnikov (slika 14).

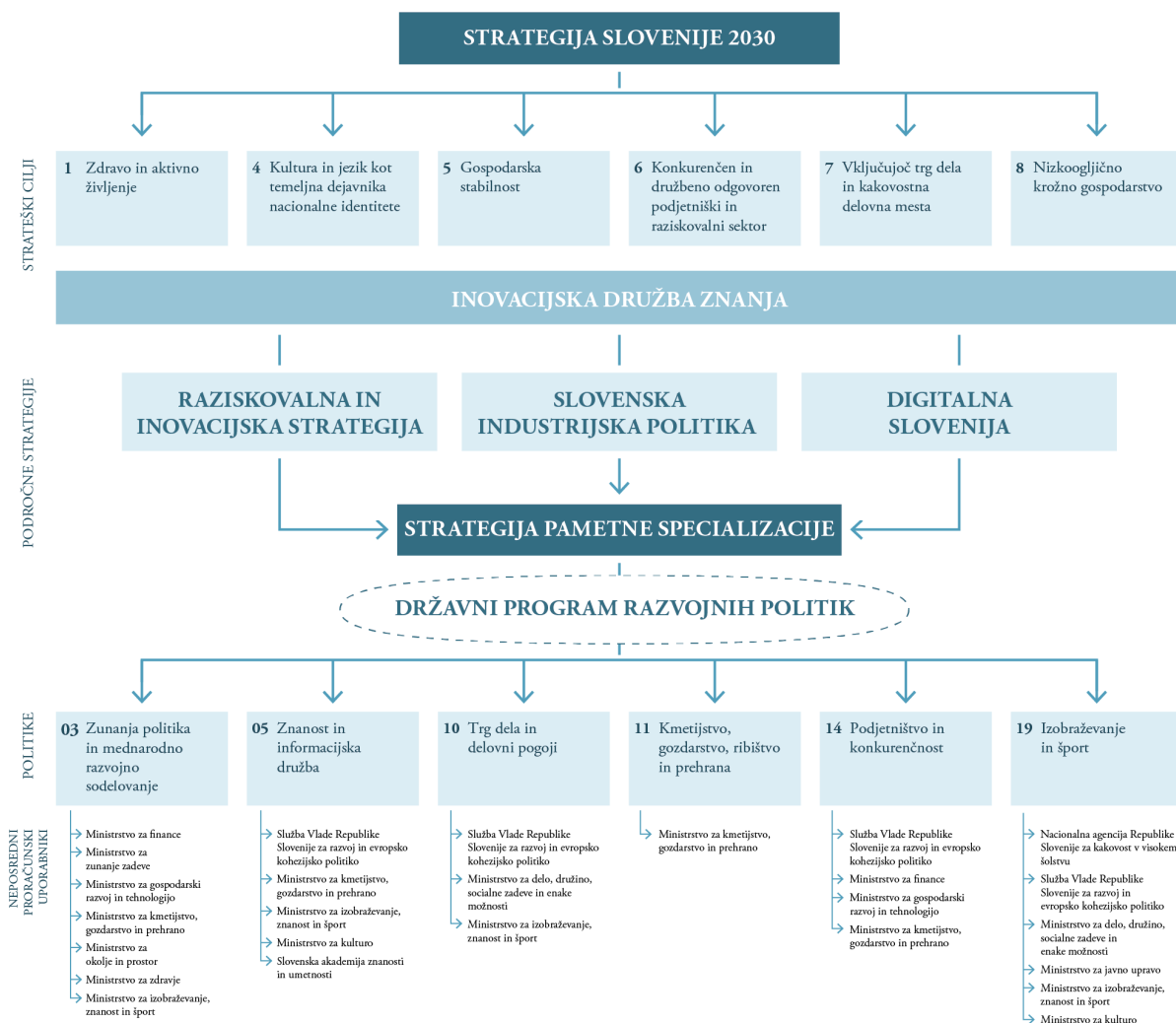
Slika 14: Kazalniki uspešnosti v okviru nacionalnega strateškega cilja 6 – Konkurenčen in družbeno odgovoren podjetniški in raziskovalni sektor

Cilj	Kazalnik	Vir	Izhodiščna vrednost	Ciljna vrednost za leto 2030	Povprečje Evropske unije
6	6.1 Produktivnost (BDP na zaposlenega po kupni moči)	Eurostat	82 Indeks, Evropska unija = 100 (2015)	95 Indeks, Evropska unija = 100	100 Indeks, Evropska unija = 100 (2015)
	6.2 Evropski inovacijski indeks	Eurostat	Uvrstitev v skupino držav močnih inovatorok Evropske unije (2016)	Uvrstitev v skupino držav vodilnih inovatorok Evropske unije	Povprečje držav članic Evropske unije je v skupini močnih inovatorok (2016)
	6.3 Indeks digitalnega gospodarstva in družbe	Evropska komisija	17. mesto v Evropski uniji (2017)	Uvrstitev v prvo tretjino držav Evropske unije po vseh petih osrednjih sestavinah indeksa	

Vir: strategija Slovenije 2030.

Strategija Slovenije 2030 predvideva tudi način povezovanja strateških ciljev s področnimi strategijami in proračunskim načrtovanjem ter način izvajanja in spremljanja uresničevanja strateških ciljev (slika 15).

Slika 15: Prikaz povezanosti področnih strategij s strategijo Slovenije 2030 in proračunskim načrtovanjem

Viri: strategija pametne specializacije, Zakon o javnih financah in obrazložitve politik za sprejeti proračun Republike Slovenije za leto 2017.

V strategiji Slovenije 2030 je za povezanost strateških ciljev s proračunskim načrtovanjem določena pristojnost službe vlade, Ministrstva za finance, Urada Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj ter Stalne medresorske delovne skupine za razvojno načrtovanje. Stalna medresorska delovna skupina za razvojno načrtovanje je bila ustanovljena z namenom nadaljevanja medresorskega sodelovanja in usklajevanja pri pripravi strateških dokumentov v obdobju od leta 2017 naprej. Ministrstvo in urad ob začetku izvajanja revizije nista izkazala, da poznata SDG številka 9 iz Agende OZN 2030 na področju inovativnosti ter da sta spremljala z njim povezane kazalnike, mednarodne ocene in uvrstitve Republike Slovenije na področju inovativnosti v letih 2016 in 2017.

Priporočilo

Ministrstvu in uradu priporočamo, naj spremljata SDG številka 9 iz Agende OZN 2030 na področju inovativnosti in mednarodne ocene Republike Slovenije na področju inovativnosti.

Ministrstvo spremlja in nadzoruje delo urada in področje patentnega varstva le prek priprave finančnih načrtov, zaključnega računa in letnih poročil. Glede na odsotnost strategij ministrstva in urada na področju pravic industrijske lastnine in na podlagi opravljenih razgovorov s predstavniki ministrstva in urada ocenjujemo, da ministrstvo ne vključuje dovolj urada in podatkov, s katerimi razpolaga urad, v svoje delovanje in da ne namenja področju patentnega varstva ustrezne pozornosti.

Priporočilo

Ministrstvu ter uradu priporočamo, naj aktivneje sodelujeta na področju patentnega varstva, predvsem pri oblikovanju politike in spremljanju mednarodnih ocen Republike Slovenije na področju inovativnosti.

Ministrstvu priporočamo, naj namenja področju patentnega varstva, ki je za Republiko Slovenijo razvojno in strateško pomembno, večjo pozornost. Ministrstvo naj tudi spodbuja ustrezno vključevanje urada pri pripravi strateških dokumentov na področju patentnega varstva.

Ugotovili smo, da v obdobju, na katero se nanaša revizija, ministrstvo in urad nista imela svoje poslovne strategije.

Pojasnilo urada

Urad od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2017 ni imel izdelane ali/in sprejete strategije ali strateškega plana urada. Ves čas je deloval na podlagi letnih programov dela, ki jih je sprejel (potrdil) pristojni minister. V fazi priprav sprememb sistema vodenja kakovosti, ki jih urad izvaja od sredine leta 2016, pa pripravlja tudi strateški plan za obdobje do leta 2021. Ta plan naj bi bil pripravljen in potrjen do konca leta 2018.

Priporočilo

Ministrstvu in uradu priporočamo, naj pripravita lastno poslovno strategijo, v kateri namenita patentnemu varstvu ustrezno mesto glede na cilje in prioritete strategije Slovenije 2030.

2.2 Pravna ureditev patentnega varstva

Da bi odgovorili na vprašanje, *ali ima Republika Slovenija patentno varstvo ustrezno pravno urejeno*, smo preverjali:

- ali ima Republika Slovenija predpise, ki urejajo patentno varstvo:
 - ali so predpisi oziroma njihove spremembe pripravljeni na podlagi predhodnih analiz učinkov predlaganih predpisov⁵¹;
 - ali so bile že kdaj izvedene naknadne analize učinkov sprejetih predpisov in
 - ali predpisi ustrezno spodbujajo inovacijsko dejavnost.

Patentno varstvo v Republiki Sloveniji temelji na treh osnovnih vzporednih sistemih (nacionalni postopek, postopek po PCT in postopek pridobitve evropskega patenta). Nacionalni sistem patentnega varstva je urejen v vsaj 21 nacionalnih predpisih, in sicer:

- ZIL-1,
- ZPILDR,

⁵¹ V reviziji smo preverjali zgolj spremembe predpisov, ki so bile sprejete v obdobju, na katero se nanaša revizija.

- Pravilnik o nagradah za izume iz delovnega razmerja⁵² (v nadaljevanju: pravilnik o nagradah),
- Pravilnik o registrih prijav in pravic industrijske lastnine ter potrdilu o prednostni pravici⁵³,
- Pravilnik o vsebini patentne prijave in postopku z deljenimi patenti⁵⁴,
- Uredba o izvajanju Uredb Sveta (ES) o uvedbi dodatnega varstvenega certifikata za zdravila in za fitofarmacevtska sredstva⁵⁵,
- Pravilnik o načinu opravljanja strokovnega izpita in vpisu v ustrezni register zastopnikov pri Uradu Republike Slovenije za intelektualno lastnino⁵⁶ (v nadaljevanju: pravilnik o registru zastopnikov),
- Uredba o pravnem varstvu biotehnoloških izumov⁵⁷,
- Uredba o pristojbinah Urada Republike Slovenije za intelektualno lastnino⁵⁸ (v nadaljevanju: uredba o pristojbinah),
- Uredba o razširitvi evropskih patentov na Republiko Slovenijo⁵⁹,
- Odredba o ceniku informacijskih storitev⁶⁰ in drugi.

Postopek mednarodne patentne prijave je določen s PCT in Pravilnikom za izvajanje Pogodbe o sodelovanju na področju patentov⁶¹. Postopek pridobitve evropskega patenta oziroma evropska patentna prijava je urejen z EPC in s Pravilnikom o izvajanju Konvencije o podeljevanju evropskih patentov⁶². Republika Slovenija pa je na področju patentnega varstva sklenila še vrsto drugih mednarodnih pogodb in sporazumov⁶³.

Temeljni zakon, ki določa nacionalne vrste pravic industrijske lastnine in nacionalne postopke za podelitev in registracijo teh pravic, nacionalno sodno varstvo pravic in zastopanje strank v postopku, je ZIL-1.

2.2.1 Priprava in spremljanje predpisov

V obdobju, na katero se nanaša revizija, je bil med nacionalnimi področnimi predpisi na področju revizije spremenjen le ZIL-1. Predlog Zakona o spremembi ZIL-1 (v nadaljevanju: sprememba ZIL-1) je obravnavala vlada 30. 8. 2013 in predlagala, da se predlog spremembe ZIL-1 obravnava v državnem zboru po skrajšanem postopku, saj je šlo za manj zahtevno spremembo. Iz obrazložitve predloga spremembe ZIL-1 je razvidno, da sta bila cilja predlagane spremembe 67. člena ZIL-1 jasnejša določitev teka subjektivnega roka in uvedba objektivnega roka pri institutu nadaljevanja postopka po zamudi. Sprememba ZIL-1⁶⁴ je bila v državnem zboru sprejeta konec novembra 2013.

⁵² Uradni list RS, št. 65/07.

⁵³ Uradni list RS, št. 102/01.

⁵⁴ Uradni list RS, št. 102/01.

⁵⁵ Uradni list RS, št. 56/05, 65/06.

⁵⁶ Uradni list RS, št. 111/01.

⁵⁷ Uradni list RS, št. 81/03.

⁵⁸ Uradni list RS, št. 128/06.

⁵⁹ Uradni list RS, št. 15/02.

⁶⁰ Uradni list RS, št. 71/06.

⁶¹ Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 1/07.

⁶² Uredba o ratifikaciji Pravilnika o izvajanju Konvencije o podeljevanju evropskih patentov (Uradni list RS, št. 68/03).

⁶³ [URL: <http://www.uil-sipo.si/uil/dodatno/koristni-viri/zakonodaja/mednarodne-pogodbe/>], 11. 9. 2019.

⁶⁴ Uradni list RS, št. 100/13.

Gradivo, ki sta ga za obravnavo na vladi pripravila ministrstvo in urad, je vsebovalo vse v Poslovniku Vlade Republike Slovenije⁶⁵ določene vsebine. Med drugim je predlog spremembe ZIL-1 vseboval oceno stanja na področju urejanja, cilje, načela in poglobitve rešitve predloga zakona, oceno finančnih posledic predloga zakona za državni proračun in druga javna finančna sredstva. Iz predloga spremembe ZIL-1 izhaja, da je bil ZIL-1 po sprejetju dopolnjen in usklajen z določbami evropskih predpisov⁶⁶. Prav tako je bila pripravljena primerjava ureditev v štirih državah članicah EPC, in sicer s Švico, Češko, Nemčijo in Avstrijo. Predlog spremembe ZIL-1 je predvidel tudi druge učinke⁶⁷, ki jih bo imel sprejeti zakon.

V letu 2016 je na podlagi naročila urada raziskovalna skupina Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani izdelala tudi "Celovito analizo učinkov uvedbe evropskega patenta z enotnim učinkom na slovensko gospodarstvo"⁶⁸, saj naj bi bile po navedbah urada v prihodnjih letih potrebne spremembe in dopolnila ZIL-1 zaradi uvedbe evropskega patenta z enotnim učinkom.

Sistem evropskega patenta z enotnim učinkom bi pomenil:

- vzpostavitev patenta, ki bi bil podeljen in bi veljal na območjih Belgije, Bolgarije, Češke, Danske, Nemčije, Estonije, Grčije, Francije, Irske, Cipra, Latvije, Litve, Luksemburga, Madžarske, Malte, Nizozemske, Avstrije, Poljske, Portugalske, Romunije, Slovenije, Slovaške, Finske, Švedske in Velike Britanije;
- enoten postopek, ki se vodi pred EPU in s katerim se skrajša čas ter znižajo stroški, vezani na prevod, pristojbine in patentne zastopnike v postopku validacije (vpis v registre patentov držav članic EPC), pred nacionalnimi uradi;
- v primeru spora glede pravic enotnega evropskega patenta njihov imetnik zagotovi prevod patenta, ki je predmet spora, v uradnem jeziku države članice, ki je podpisnica dogovora o enotnem evropskem patentu in v kateri se je zgodila domnevna kršitev oziroma v kateri ima domnevni kršitelj stalno prebivališče.

V zvezi z izvajanjem naknadnih analiz učinkov predpisov smo pridobili zgolj pojasnilo obeh revidirancev.

⁶⁵ Uradni list RS, št. 43/01 (23/02-popr.), 54/03, 103/03, 114/04, 26/06, 21/07, 32/10, 73/10, 95/11, 64/12, 10/14.

⁶⁶ Direktiva 2004/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine, UL L, št. 157 z dne 30. 4. 2004; Direktiva 98/44/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. julija 1998 o pravnem varstvu biotehnoških izumov, UL L, št. 213 z dne 30. 7. 1998; Direktiva 98/71/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. oktobra 1998 o pravnem varstvu modelov, UL L, št. 289 z dne 28. 10. 1998; Prva Direktiva Sveta z dne 21. decembra 1988 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi z blagovnimi znamkami, UL L, št. 40 z dne 11. 2. 1989; Uredba Sveta (ES) št. 1768/92 z dne 18. junija 1992 o uvedbi dodatnega varstvenega certifikata za zdravila, UL L, št. 182 z dne /1992 in Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 1610/96 z dne 23. julija 1996 o uvedbi dodatnega varstvenega certifikata za fitofarmacevtska sredstva, UL L, št. 198 z dne 8. 8. 1996 s spremembami.

⁶⁷ Administrativne posledice, posledice za premoženjske pravice, posledice na inovacije in raziskave in podobno.

⁶⁸ [URL: http://www.uil-sipo.si/fileadmin/upload_folder/novice_dogodki/EPOseminarUP_2016/3_Studija_ucinka.pdf], 11. 9. 2019.

Pojasnilo ministrstva in urada

Ministrstvo in urad imata ustaljen postopek spremljanja in analiziranja izvajanja ZIL-1 in s tem področja patentnega varstva, ki ga ta zakon pokriva. Postopek spremljanja zajema periodično ustno poročanje vodij sektorjev direktorju direktorata oziroma urada na kolegijih.

Pisnih dokazil (na primer zapisnikov kolegijev) o izvajanju naknadnih analiz učinkov ni, zato navedb, ki izhajajo iz pojasnila ministrstva in urada, ni bilo mogoče preveriti.

Priporočilo

Ministrstvu in uradu priporočamo, naj dokumentirata postopek spremljanja in analiziranja predpisov s področja patentnega varstva.

2.2.2 Vzpodbude za inovacijsko dejavnost**2.2.2.1 Ureditve v predpisih**

Finančno nagrajevanje inovacijske dejavnosti je v Republiki Sloveniji zakonsko obvezno za inovacije v obliki izumov, topografij polprevodniških vezij in novih sort rastlin in je urejeno glede na to, za kakšne vrste inovacijo gre, v določbah ZPILDR, ZVTPPV in ZVNSR. Na podlagi 17. člena ZPILDR je bil sprejet tudi pravilnik o nagradah. Ocenjujemo da ZPILDR vsebuje relativno dobra izhodišča za urejanje razmerij med delavci in delodajalci glede izumov, saj jasno določa imetnika pravice do izuma (delavca), obveznost delavca, da o ustvarjenem izumu brez odlašanja pisno obvesti delodajalca, način prevzema službenega izuma za delodajalca in vzpostavlja jasno obveznost delodajalca, da zaposlenega za izum finančno nagradi. Vendar pa finančno nagrajevanje zaposlenih za tehnične in druge izboljšave, ki nimajo narave izuma, ni urejeno z nobenim posebnim predpisom. Področje lahko urejajo kolektivne pogodbe, interni akti pri delodajalcih ali posamezne pogodbe med delodajalcem in zaposlenim. Finančne nagrade tako ureja 19 kolektivnih pogodb. Nagrajevanje delavcev je obvezno v primerih, kadar je to predvideno v kolektivnih pogodbah, ki te inovacije poznajo pod pojmom tehnična izboljšava ali koristen predlog. ZPILDR, ZVTPPV, ZVNSR in pravilnik o nagradah sicer določajo, da je nagrada delavcu za ustvarjeno inovacijo (izum ali tehnično in drugo izboljšavo) prvenstveno predmet pogodbenega dogovora med njim in delodajalcem.

Na sliki 16 so prikazane predvidene nagrade za spodbujanje inovacijske dejavnosti v nacionalni zakonodaji.

Slika 16: Predvidene nagrade za spodbujanje inovacijske dejavnosti v nacionalni zakonodaji

	izumi	druge inovacije
Finančna nagrada	ZPILDR, pravilnik o nagradah	—
Nefinančna nagrada	—	—

Od ministrstva in urada smo želeli pridobiti informacije o morebitnih pomanjkljivostih predpisov glede spodbujanja inovativne dejavnosti v Republiki Sloveniji. Urad smo zaprosili za navedbo predpisov, v katerih so predvidene vzpodbude (finančne in nefinančne) za inovatorstvo oziroma izumiteljstvo v zasebnem in v javnem sektorju. Ugotovili smo, da ministrstvo in urad s temi podatki ne razpolagata.

Priporočilo

Ministrstvu in uradu priporočamo, naj vzpostavi pregled nad normativno urejenostjo in dejanskim izvajanjem spodbujanja in nagrajevanja inovativne dejavnosti tako v javnem kot zasebnem sektorju.

Od ministrstva in urada smo nadalje želeli pridobiti informacije o morebitnih pomanjkljivostih pravilnika o nagradah in sistemu (materialnega in nematerialnega) nagrajevanja inovacij (izumov in drugih inovacij). Na podlagi proučitve predpisov, ki urejajo nagrajevanje inovacijske dejavnosti, smo namreč ugotovili, da nefinančnega nagrajevanja za izume in druge inovacije obstoječa zakonodaja v Republiki Sloveniji ne ureja. Nefinančno nagrajevanje za izume, tehnične in druge izboljšave je prepuščeno internim aktom podjetij in pogodbenemu urejanju. Interni akti podjetij oziroma drugih organizacij naj bi natančneje uredili merila za priznavanje inovacij, določanje višin nadomestila in druge oblike materialnih in moralnih priznanj delavcem.

Priporočilo

Ministrstvu in uradu priporočamo, naj aktivneje spremljata, promovirata in načrtujeta vzpodbude za inovacijsko dejavnost za javni in zasebni sektor. Proučita naj možnosti za vključitev ureditve nagrajevanja za področje tehničnih in drugih izboljšav (inovacije, ki niso sposobne varstva s katero od pravic industrijske lastnine) v obstoječo zakonodajo. Prav tako priporočamo, naj proučita možnosti za vključitev ureditve nefinančnega nagrajevanja v obstoječo zakonodajo.

Urdu priporočamo, naj promovira tudi nefinančno nagrajevanje za inovacijsko dejavnost.

Zanimalo nas je, ali imata ministrstvo in urad pregled nad spodbujanjem inovacij v podjetjih (kolektivnimi pogodbami, internimi predpisi podjetij, pogodbami, nagradami in podobno). Ugotovili smo, da ministrstvo in urad nimata podrobnega pregleda nad stanjem na področju, sta pa seznanjena s posameznimi dobrimi praksami glede spodbujanja inovacij. Urad je izpostavil več slovenskih podjetij kot dobre prakse spodbujanja inovatorjev oziroma izumiteljev, na primer Domel, d. o. o., Pipistrel, d. o. o., Elaphe Propulsion Technologies Ltd. in druga.

Priporočilo

Ministrstvu in uradu priporočamo, naj vzpostavi pregled nad spodbujanjem delavcev k inovativnosti prek ustreznega sistema nagrajevanja, ki ga lahko delodajalci predvidijo tudi v svojih internih aktih.

Ocenjujemo, da gre za področje, ki lahko pomembno vpliva na motivacijo zaposlenih in je povezano s spodbujanjem inovativnosti v državi. Menimo, da bi bilo primerno, da bi ministrstvo in urad imela boljši pregled nad vzpodbudami za inovacije, predpisanimi in dejanskimi, tako za gospodarski kot negospodarski sektor, saj bi jima to omogočalo boljše vodenje politike na tem področju. Kakovost odločanja je namreč odvisna od poznavanja predmeta odločanja in kakovosti podatkov, zato bi bilo po naši oceni smiselno, da bi ministrstvo in urad vzpostavila sistem spremljanja vzpodbud za inovacije (na primer: prek občasnih vprašalnikov organizacijam, spodbujanja in promocije dobrih praks tako v zasebnem kot v javnem sektorju). Na ta način bi se postopoma dograjeval pregled nad področjem, krepilo zavedanje o pomenu

inovativnosti med delodajalci in delojemalci, izboljšale pa bi se tudi možnosti analiziranja, primerjanja in sprejemanja odločitev, ki bi tudi temeljile na boljših ocenah dejanskih potreb.

Pojasnilo urada

V zvezi z ZPILDR in pravilnikom o nagradah je urad v preteklosti prejel zelo malo vprašanj.

2.2.2.2 Spori glede nagrajevanja

Na podlagi ZPILDR deluje pri uradu od leta 1995 Poravnalni svet. Postopek pred Poravnalnim svetom je izvensodni postopek in je obvezen v vseh sporih med delodajalcem in delojemalcem (tudi glede nagrajevanja), ki se nanašajo na izume in tehnične izboljšave, ki so bili ustvarjeni v delovnem razmerju. Sodno varstvo pravic je dovoljeno le, če je bil pred tem sprožen postopek pred Poravnalnim svetom, pa ni bil uspešen. Takrat se lahko vloži tožba pri delovnem sodišču. Brez predhodnega poravnalnega postopka je sodno varstvo dovoljeno le, če je delavcu prenehalo delovno razmerje ali če se s tožbo zahtevajo začasne odredbe ali izdaja plačilnega naloga.

V tabeli 2 so predstavljeni podatki o zahtevah za poravnalni postopek v obdobju od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2017.

Tabela 2: Podatki o zahtevah za poravnalni postopek v obdobju od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2017

Leto	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Število zahtev	1	0	2	1	4	1
Povprečni čas trajanja postopka, v mesecih	2,5	0	4,5	3	2,5	0,2
Število tožb, po neuspešnem poravnalnem postopku	<i>Urad ne razpolaga s temi podatki</i>					
Stroški poravnalnih postopkov, v evrih	0	0	0	0	2.603,25	37,19
Delež strank pripravljenih za sodelovanje, v odstotkih	100	/	50	100	100	0

Vir: podatki urada.

Iz predstavljenih podatkov je razvidno, da je bilo število zahtev za izvensodno rešitev spora v celotnem obdobju, na katero se nanaša revizija, majhno.

V primeru rešitve spora v postopku pred Poravnalnim svetom skleneta stranki poravnavo, ki je izvršilni naslov. Urad nima vpogleda v vsebino sklenjenih poravnjav. Ocenjujemo, da bi bila seznanjenost urada in ministrstva z razlogi sporov pred Poravnalnim svetom potrebna za spremljanje in urejanje področja, saj bi tako lahko odkrila vzroke sporov in probleme, ki se v praksi pojavljajo v zvezi z nagrajevanjem izumiteljstva med delavci in delodajalci, ter bi prispevala k iskanju novih rešitev za težave.

Priporočilo

Ministrstvu in uradu priporočamo, naj aktivneje spremljata podatke v zvezi z izvensodnim varstvom izumov in tehničnih izboljšav. Prav tako priporočamo, naj spremljata razloge sporov, ki se obravnavajo pred Poravnalnim svetom, s ciljem boljšega spremljanja in urejanja področja.

2.2.2.3 Davčne olajšave za podjetja

V okviru normativne urejenosti spodbujanja inovacijske dejavnosti nas je zanimalo tudi, ali obstajajo posebne davčne olajšave za podjetja iz naslova spodbujanja inovacijske dejavnosti. Za oblikovanje davčne politike je ob sodelovanju z drugimi ministrstvi pristojno Ministrstvo za finance, zato ustreznosti in zadostnosti davčnih vzpodbud v reviziji nismo presojali.

Priporočilo

Ministrstvu priporočamo, naj v sodelovanju z Ministrstvom za finance analizira ustreznost in zadostnost davčnih vzpodbud za podjetja in organizacije, ki spodbujajo inovativnost in nagrajujejo inovativnost, in naj v sodelovanju z Ministrstvom za finance predlaga spremembe oziroma dopolnitve obstoječe zakonodaje, če bodo analize pokazale, da so spremembe potrebne.

Ugotovili smo, da sta po Zakonu o davku od dohodkov pravnih oseb⁶⁹ (v nadaljevanju: ZDDPO-2) za spodbujanje razvoja podjetij določeni dve posebni olajšavi, in sicer:

- olajšave za investiranje v opredmetena (opremo) in neopredmetena sredstva, pri katerih lahko zavezanec uveljavlja znižanje davčne osnove v višini 40 odstotkov investiranega zneska v opremo in v neopredmetena sredstva, vendar največ v višini davčne osnove in
- olajšava za raziskave in razvoj, ki vsebinsko zajema tudi področje inovativnosti v podjetju, pri katerih lahko zavezanec uveljavlja zmanjšanje davčne osnove v višini 100 odstotkov zneska, ki predstavlja vlaganja v raziskave in razvoj v tem obdobju, vendar največ v višini davčne osnove.

V primeru, da je na raziskovalno-razvojnem projektu sodelovala oziroma bila vključena oseba, ki je v okviru delovnega razmerja ustvarila določeno inovacijo, se pod pogoji, določenimi v Pravilniku o uveljavljanju davčnih olajšav za vlaganja v raziskave in razvoj⁷⁰, obračunan strošek dela te osebe lahko vključi med stroške raziskovalno-razvojnega projekta, za katerega namerava podjetje uveljavljati olajšavo za raziskave in razvoj. Pri tem lahko gre za primer, da se inovacija dejansko nanaša na raziskovalno-razvojni projekt, ali pa gre za primer, ko je oseba, ki je sicer vključena v raziskovalno-razvojni projekt, ustvarila inovacijo, ki pa ni v povezavi z raziskovalnim projektom. V to olajšavo za raziskave in razvoj se ne more vključiti dodatno izplačan dohodek zaposlenemu iz naslova inovacije ali izuma, ki po delovnopravni zakonodaji ne sodi med dohodke iz delovnega razmerja, je pa v skladu s 4. točko drugega odstavka 37. člena Zakona o dohodnini⁷¹ obdavčen enako kot dohodek iz delovnega razmerja.

⁶⁹ Uradni list RS, št. 117/06, 56/08, 76/08, 5/09, 96/09, 43/10, 59/11, 24/12, 30/12, 94/12, 81/13, 50/14, 23/15, 82/15, 68/16, 69/17.

⁷⁰ Uradni list RS, št. 75/12.

⁷¹ Uradni list RS, št. 13/11-UPB7, 24/12, 30/12, 75/12, 94/12, 96/13, 23/15, 55/15, 63/16, 69/17.

2.3 Postopki patentnega varstva

Da bi odgovorili na vprašanje, *ali so postopki nacionalne patentne prijave, dodatnega varstvenega certifikata ter postopek registracije in vzdrževanja patenta učinkoviti*, smo iskali odgovore na naslednja podvprašanja:

- ali so postopki patentne prijave, dodatnega varstvenega certifikata ter postopek registracije in vzdrževanja patenta predpisani;
 - ali so postopki pregledni, brez administrativnih ovir in imajo predvidene razumne roke;
 - ali imajo postopki vgrajene kontrole za preprečevanje morebitnih zlorab;
- ali urad izvaja ukrepe, naloge in podobno za pomoč pri postopku patentne prijave, dodatnega varstvenega certifikata, vpisih sprememb v registre in vzdrževanju patenta;
- ali urad spodbuja ali izvaja izobraževanja o pravicah intelektualne lastnine v okviru izobraževalnega sistema.

Patentno varstvo v Republiki Sloveniji je zasnovano na treh vzporednih sistemih, ki jih je mogoče med seboj tudi kombinirati. Prijavitelj izuma ima za pridobitev patenta v Republiki Sloveniji na voljo več možnosti, in sicer:

- pridobitev nacionalnega patenta (v nadaljevanju: nacionalni postopek),
- postopek po PCT in
- postopek po EPC.

Poleg osnovnih možnosti obstajajo tudi njihove različne kombinacije, in sicer:

- postopek EPC – PCT I, pri katerem se pridobi evropski patent z vložitvijo mednarodne prijave po PCT, tako da se imenuje države članice EPC (I. poglavje PCT);
- postopek EPC – PCT II, pri katerem prijavitelj izbere državo, za katero je obvezujoče tudi II. poglavje PCT;
- pridobitev evropskega patenta prek nacionalne prijave (nacionalna evropska patentna prijava).

Temeljni predpisi, ki urejajo postopek nacionalne patentne prijave, dodatnega varstvenega certifikata ter postopek registracije in vzdrževanja patenta so ZIL-1, Pravilnik o vsebini patentne prijave in postopku z deljenimi patenti ter uredba o pristojbinah (več v točki 2.2 tega poročila). Postopek mednarodne patentne prijave je urejen s PCT in Pravilnikom za izvajanje Pogodbe o sodelovanju na področju patentov. Postopek pridobitve evropskega patenta pa je urejen z EPC in Pravilnikom o izvajanju Konvencije o podeljevanju evropskih patentov.

Prijavitelj izuma lahko izbere način pridobitve glede na to, v kateri(h) in koliko državah želi pridobiti patent. Nacionalni postopek naj bi bil po oceni urada primeren takrat, kadar želi prijavitelj pridobiti patentno varstvo v eni (oziroma največ štirih do petih državah). Ko želi prijavitelj pridobiti patentno varstvo v več kot eni državi, je primernejši postopek po PCT.

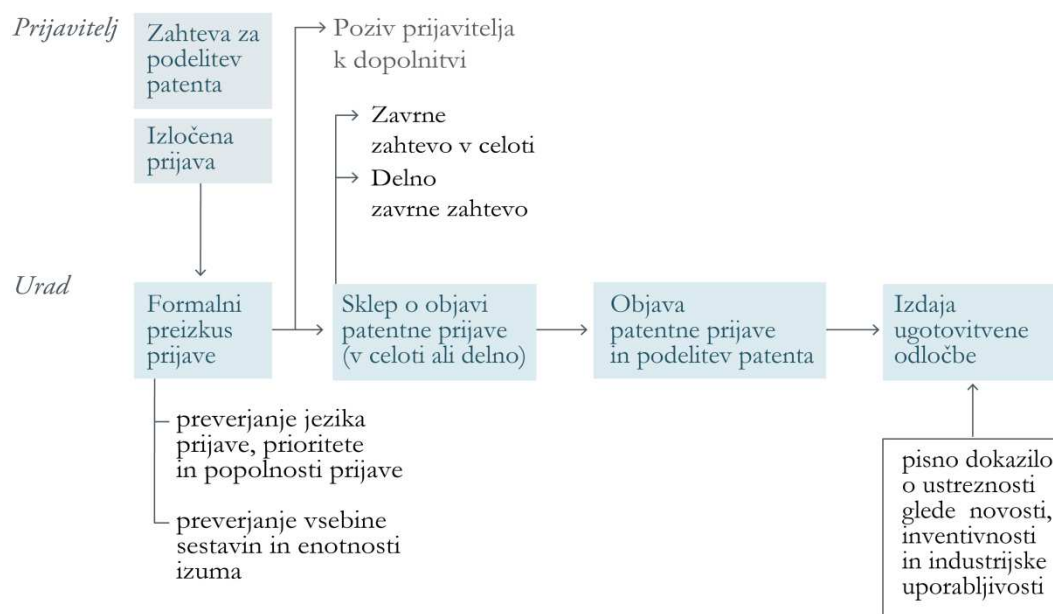
2.3.1 Postopek pridobitve nacionalnega patenta

Z nacionalno prijavo pri uradu se lahko v Republiki Sloveniji pridobita dve vrsti patentnega varstva:

- patent in
- patent s skrajšanim trajanjem.

Na sliki 17 je prikazan nacionalni postopek pridobitve in vzdrževanje patenta pri uradu.

Slika 17: Nacionalni postopek pridobitve patenta pri uradu

2.3.1.1 Patent

Prijavitelj zahteva podelitev patenta pri uradu z nacionalno prijavo. Urad opravi formalni preizkus, v okviru katerega preveri, če prijava izpolnjuje zahteve ZIL-1 in Pravilnika o vsebini patentne prijave in postopku z deljenimi patenti. Urad ne preverja novosti, inventivnosti in industrijske uporabljivosti izuma, ampak opravi le formalni preizkus. Ko je ta pogoj izpolnjen, mu določi datum vložitve prijave in številko prijave. Od dneva vložitve prijave ima prijavitelj prednostno pravico nasproti vsakomur, ki za enak izum vloži prijavo kasneje. Če urad pri formalnem preizkusu ugotovi pomanjkljivosti, prijavitelja pozove, da jih odpravi. Če v prijavi ni pomanjkljivosti oziroma so te pravočasno odpravljene, urad izda sklep o objavi patentne prijave. Rok za postopek podelitve patenta v primeru nacionalnih patentnih prijav je določen v prvem odstavku 89. člena ZIL-1 in znaša 18 mesecev. Do izdaje sklepa o objavi patentne prijave obstaja tudi možnost, da prijavitelj zahteva izločeno patentno prijavo⁷². Prijavitelj namreč lahko spremeni svojo prvotno namero v zvezi s patentno zahtevo, v kateri je zajetih več izumov, ki pa med seboj niso tako povezani, da bi pomenili enotno izumiteljsko zamisel, in zahteva izločitev posameznega izuma ali izumov iz (patentne) prijave. Izločitev pa lahko zahteva tudi urad.

Po izteku 18 mesecev od dneva prejema zahteve za podelitev patenta (oziroma datuma prednostne pravice, če je ta zahtevana) urad objavi podatke o prijavi in podelitvi patenta v Biltenu za industrijsko lastnino ter izda patentni dokument. Prijavitelj pa lahko zahteva tudi predčasno objavo.

⁷² Od ustanovitve urada sta bili izločeni le dve patentni prijavi.

Pri patentu je doba veljavnosti 20 let, če njegov imetnik plačuje pristojbine za vzdrževanje patenta. Pred iztekom 9. leta trajanja patenta mora imetnik uradu predložiti pisno dokazilo⁷³, da patentirani izum izpolnjuje vse bistvene pogoje novosti, se pravi, da je nov, na inventivni ravni in industrijsko uporabljen (odložen preizkus novosti). Če dokazila ne predloži pravočasno, veljavnost patenta nepreklicno preneha po 10 letih. Predložiti ga mora tudi, kadar toži tretjo osebo zaradi kršitve pravic iz patenta. Če imetnik omenjenega dokazila nima, lahko ob plačilu posebne pristojbine od urada zahteva, da ta pri ustrezni ustanovi ali organu pridobi mnenje kot podlago za izdajo ustrezne odločbe.

2.3.1.2 Patent s skrajšanim trajanjem

Prijavitelj lahko pridobi tudi patent s skrajšanim trajanjem, katerega trajanje je omejeno na 10 let. S patentom s skrajšanim trajanjem ni mogoče zavarovati postopkov in novih rastlinskih sort ali živalskih pasem, vendar pa njegovemu imetniku ni treba predložiti dokazila o novosti, inventivnosti in industrijski uporabljivosti izuma.

2.3.1.3 Dodatni varstveni certifikat

Dodatni varstveni certifikat je ena izmed pravic industrijske lastnine. Pod določenimi pogoji se lahko podeli imetniku osnovnega patenta ali njegovemu pravnemu nasledniku po izteku patenta. Dodatni varstveni certifikat se lahko podeli, če je predmet patenta proizvod oziroma sredstvo kot tako, postopek za njegovo proizvodnjo ali uporaba proizvoda oziroma sredstva, in sicer za proizvod oziroma sredstvo, za katerega je pred pričetkom gospodarskega izkoriščanja treba izvesti uradni postopek odobritve, da se lahko da na trg.

Dodatni varstveni certifikat daje enake pravice, kot jih daje patent, in zanj veljajo enake omejitve in obveznosti.

Dodatni varstveni certifikat začne veljati neposredno po izteku trajanja osnovnega patenta in velja za obdobje, ki je enako času, ki je potekel med datumom prijave za osnovni patent in datumom prve odobritve, da se proizvod oziroma sredstvo da na trg Evropske unije (države članice Evropske unije, Norveška, Islandija in Lihtenštajn)⁷⁴, skrajšano za 5 let, vendar najdlje 5 let in velja samo v Republiki Sloveniji. Obdobje veljavnosti se lahko enkrat podaljša za 6 mesecev, kadar se uporablja 36. člen Uredbe (ES) št. 1901/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o zdravilih za pediatrično uporabo in spremembah Uredbe (EGS) št. 1768/92, Direktive 2001/20/ES, Direktive 2001/83/ES in Uredbe (ES) št. 726/2004 št. 1901/2006 o zdravilih za pediatrično uporabo⁷⁵. Za podelitev dodatnega varstvenega certifikata veljajo roki po Zakonu o splošnem upravnem postopku⁷⁶ (v nadaljevanju: ZUP).

Vsi dodatni varstveni certifikati, ki so vpisani v register pri uradu, so podeljeni tujim podjetjem.

⁷³ Kot pisno dokazilo lahko služi patent, podeljen za isti izum pri EPU, če za isti izum ni bila vložena prijava za evropski patent, pa pri enem od uradov, ki imajo status mednarodne ustanove za predhodni preizkus po 32. členu PCT, ali pri drugem patentnem uradu, s katerim je bila sklenjena ustrezna pogodba.

⁷⁴ V Švici izdana odobritev, da se proizvod da na trg, velja v Lihtenštajnu (lahko s časovnim zamikom) in šteje za odobritev, izdano v Evropski uniji.

⁷⁵ UL L, št. 378 z dne 27. 12. 2006.

⁷⁶ Uradni list RS, št. 24/06-UPB2, 126/07, 65/08, 8/10, 82/13.

Skupaj z uradom smo pripravili oceno prednosti in pomanjkljivosti nacionalnega postopka s stališča prijavitelja (tabela 3).

Tabela 3: Prednosti in pomanjkljivosti nacionalnega postopka s stališča prijavitelja

Prednosti	Pomanjkljivosti
- Nacionalni patent je najhitrejša in najcenejša pot, če želi prijavitelj pridobiti patent le v Republiki Sloveniji. - Za podelitev patenta v Republiki Sloveniji za obdobje do 9 let popoln preizkus ni zahtevan.	- Če želi prijavitelj pridobiti patentno varstvo v več kot eni državi, je nacionalna pot bolj zapletena, saj je potrebnih več prijav in s tem povezanih postopkov in pristojbin. - Prijavitelj bo običajno moral v vsaki državi najeti patentnega zastopnika iz tiste države. - Odložen preizkus novosti lahko nekateri prijavitelji tudi zlorabijo (vsaj za obdobje do 9 let). - Vsi stroški patentnega varstva nastanejo na začetku nacionalnega postopka.

2.3.1.4 Pridobitev evropskega patenta prek nacionalne prijave

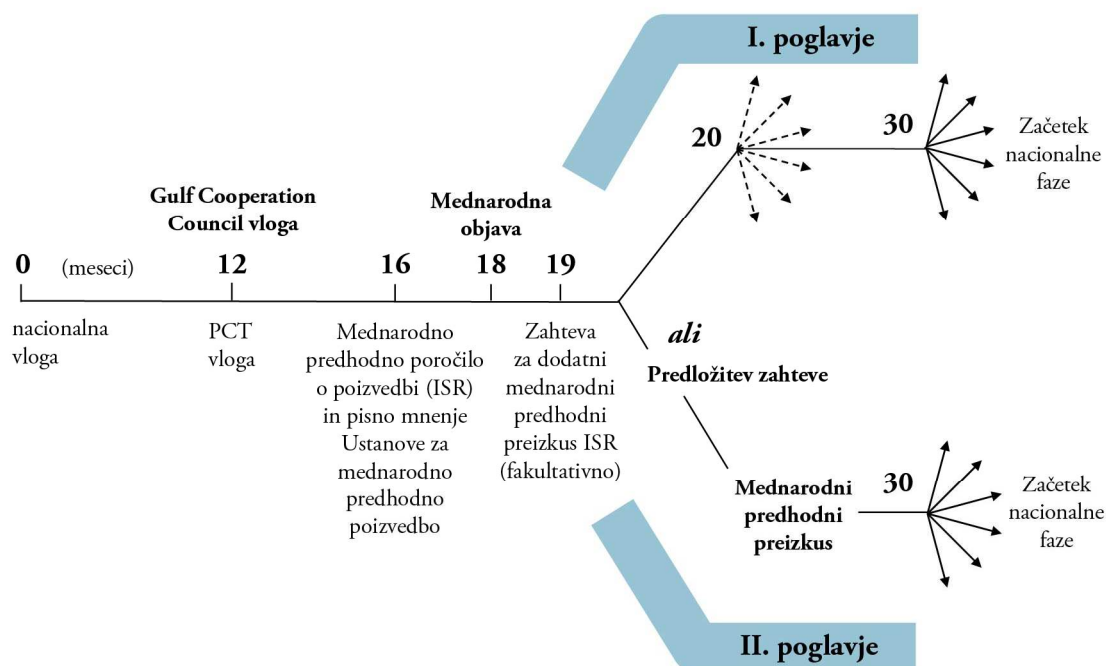
Obstaja tudi možnost pridobitve evropskega patenta prek nacionalne prijave. Pri tem načinu podelitve patenta gre za to, da prijavitelj vloži nacionalno patentno prijavo v 12 mesecih, če zahteva prednostno pravico, pa vloži še prijavo za pridobitev evropskega patenta po EPC. Postopek pred EPU je prikazan na sliki 19. Po navedbah urada je večina evropskih patentnih prijav vloženih na ta način.

Prijava se lahko vloži tudi pri slovenskem uradu v kateremkoli jeziku, prijavitelj pa mora v enem mesecu predložiti tudi angleški, nemški ali francoski prevod. Postopek se nadaljuje pri EPU, kjer lahko prijavitelj nastopa sam ali prek evropskega patentnega zastopnika. Po podelitvi patenta mora njegov imetnik uradom držav, v katerih je zahteval varstvo, v treh mesecih predložiti prevod celotnega patenta ali samo patentnih zahtevkov v jeziku te države in plačati ustrezne pristojbine.

2.3.2 Postopek pridobitve patenta po PCT

Postopek po PCT (slika 18) omogoča prijavitelju, da z vložitvijo ene same mednarodne prijave pri pooblaščenem patentnem uradu svoje države, če je ta članica PCT (sprejemni urad), ali pri mednarodnem uradu WIPO uveljavlja pravice nacionalne patentne prijave v katerikoli ali v vseh državah članicah PCT.

Slika 18: Mednarodni postopek patentne prijave po I. in II. poglavju PCT

Vir: podatki WIPO.

Za Republiko Slovenijo to pomeni, da lahko urad prejme tudi mednarodne patentne prijave po PCT. Postopek se nadaljuje pri WIPO v Ženevi. Pristojna ustanova za predhodni preizkus patentne prijave v primeru Slovenije je EPU v Münchnu. Pri uradu se plača prijavna pristojbina za mednarodno patentno prijavo v imenu WIPO. Prijavitelj lahko z eno prijavo in enim postopkom poizvedbe o novosti izuma ter predhodnim preizkusom pridobi začasno varstvo v 152 državah⁷⁷. Rezultat mednarodnega dela postopka je objavljena patentna prijava s poročilom o poizvedbi z mnenjem. Ko je postopek pri WIPO končan, mora prijavitelj zahtevati podelitev patenta pri ustreznih organih držav, v katerih želi varstvo.

Postopek do podelitve patenta se nadaljuje po I. ali II. poglavju PCT v vsaki izbrani državi posebej ali pri izbranem regionalnem uradu (potrebna sta prevod objavljene prijave v jezik izbrane države in pravni zastopnik, sodno varstvo je zagotovljeno v vsaki državi posebej).

Navedba Republike Slovenije v mednarodni prijavi se obravnava kot zahteva za podelitev evropskega patenta.

Skupaj z uradom smo pripravili oceno prednosti in pomanjkljivosti postopka pridobitve patenta po PCT s stališča prijavitelja (tabela 4).

⁷⁷ Stanje na dan 2. 8. 2018, [URL: http://www.wipo.int/pct/guide/en/gdvol1/annexes/annexa/ax_a.pdf], 11. 9. 2019.

Tabela 4: Prednosti in pomanjkljivosti postopka pridobitve patenta po PCT s stališča prijavitelja

Prednosti	Pomanjkljivosti
- Postopek po PCT je relativno hiter. - Ena prijava po PCT, v enem jeziku z eno vrsto pristojbin ima pravne učinke v vseh državah pogodbenicah. - Prijavitelj pridobi "dodatnih" 18 mesecev (poleg prvotnih 12 mesecev od vložitve nacionalne prijave), ko lahko prouči možnosti za komercialno izkoriščanje izuma ter v katerih državah je patentno varstvo smiselno pridobiti. - Prijavitelj pridobi rezultat poizvedbe. Plačilo pristojbin in stroškov prevodov je odloženo za nacionalno fazo postopka.	- Glavna pomanjkljivost postopka po PCT je visok skupni znesek mednarodnih pristojbin. - Ne obstaja mehanizem za vzajemno priznavanje poročil o mednarodni poizvedbi in poročil o mednarodnem predhodnem preizkusu, ki so pripravljena po PCT.

2.3.2.1 Pridobitev evropskega patenta prek PCT (postopek po EPC – PCT)

Postopek pridobitve patenta po EPC – PCT, ki je nacionalni ali regionalni postopek, je prikazan na sliki 18, pri čemer je treba upoštevati, da prijavitelj v mednarodni prijavi (postopek po PCT) imenuje ali izbere državo ali države, ki so članice EPC (pogodba o regionalnem patentu v smislu 45. člena PCT). V tem primeru bo EPU kot imenovani urad prevzel vodenje postopka. Za države, ki jih obvezuje tudi II. poglavje PCT, bo EPU kot izbrani urad pristojen za sestavo poročila o mednarodnem predhodnem preizkusu, ko ga prijavitelj zahteva. Pri navedbi Republike Slovenije⁷⁸ velja posebnost, da se mednarodna prijava po PCT avtomatično spremeni v prijavo v postopku EPC – PCT.

Število patentnih prijav po postopku EPC – PCT v obdobju med letoma 2012 in 2017 je predstavljeno v tabeli 5.

Tabela 5: Število patentnih prijav po postopku EPC – PCT v obdobju med letoma 2012 in 2017

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Število prijav	108	135	125	118	114	96

Vir: podatki urada.

EPU v svojih statistikah ne loči med prijavami, vloženimi pri njih, in prijavami, ki prispejo na EPU kot v regionalno fazo, zato številke v tabeli 5 vsebujejo oboje: prijave slovenskih prijaviteljev tako pri EPU kot prijave, vložene po PCT, ki so v naslednji fazi prispele na EPU.

Skupaj z uradom smo pripravili oceno prednosti in pomanjkljivosti postopka pridobitve patenta po EPC – PCT s stališča prijavitelja (tabela 6).

⁷⁸ Republika Slovenija se je pri pridobitvi evropskega patenta prek PCT v okviru PCT odpovedala nacionalni poti.

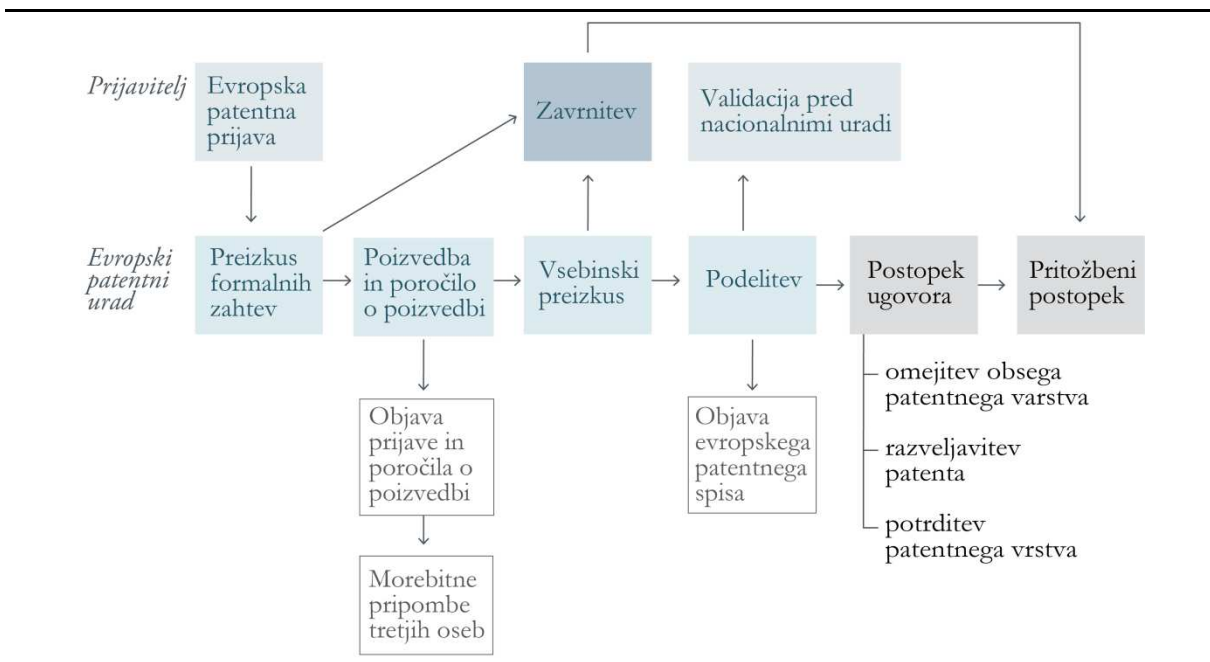
Tabela 6: Prednosti in pomanjkljivosti postopka pridobitve patenta po EPC – PCT s stališča prijavitelja

Prednosti	Pomanjkljivosti
• Odložitev stroškov za dve leti kot pri običajnem PCT postopku. • Mednarodno poročilo o poizvedbi je dostopno mnogo hitreje kot pri pridobitvi evropskega patenta v postopku po EPC. • Prijavitelj pridobi enoten obseg varstva za vse države članice EPV. • EPU ne zaračuna pristojbine za dodatno poizvedbo, če je prijavitelj vložil tudi zahtevo za mednarodni predhodni preizkus po II. poglavju PCT.	• Visok skupni znesek mednarodnih pristojbin. • Ne obstaja mehanizem za vzajemno priznavanje poročil o mednarodni poizvedbi in poročil o mednarodnem predhodnem preizkusu, ki so pripravljena po PCT.

2.3.3 Postopek pridobitve patenta po EPC

Evropska patentna prijava, za katero se zahteva varstvo v Republiki Sloveniji, je enakovredna nacionalni patentni prijavi, ob upoštevanju zahtevane prednostne pravice za evropsko patentno prijavo. Evropski patent velja v državah članicah EPC in državah, ki imajo z evropsko patentno organizacijo sklenjene posebne sporazume o razširitvi veljavnosti evropskih patentov. Postopek pridobitve evropskega patenta je prikazan na sliki 19.

Slika 19: Postopek pridobitve evropskega patenta

Vir: podatki WIPO.

Evropski patent ima v vsaki državi pogodbenici, za katero je podeljen, enak učinek kot nacionalni patent. Evropski patent traja 20 let od vložitve prijave.

Skupaj z uradom smo pripravili oceno prednosti in pomanjkljivosti postopka pridobitve patenta po EPC s stališča prijavitelja (tabela 7).

Tabela 7: Prednosti in pomanjkljivosti postopka pridobitve patenta po EPC z vidika prijavitelja

Prednosti	Pomanjkljivosti
- Postopek po EPC je trenutno najkvalitetnejši postopek, saj vključuje vsebinski preizkus novosti. - Relativno preprosta pridobitev patenta v evropskih državah in pogodbenicah.	- Visoki stroški prevodov. - Neučinkovito sodno varstvo pravic.

2.3.4 Postopek vpisa v registre

Urad v skladu s 105. členom ZIL-1 vodi za področje patentov:

- register patentov in
- register dodatnih varstvenih certifikatov.

Vsebina navedenih registrov je predpisana v 106. členu ZIL-1. Registra sta javna, vanju se vpisujejo pravice, prenosi pravic in spremembe, ki se nanašajo na pravice ali imetnika pravice. Za vpise prenosov in sprememb v registre urada veljajo roki po ZUP.

Tabela 8 prikazuje podatke o številu vpisov sprememb in prenosov pravic v registre urada, ki so povezani s patenti oziroma dodatnimi varstvenimi certifikati, v obdobju, na katero se nanaša revizija.

Tabela 8: Število vpisov v registre urada v obdobju od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2017

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Registracija – vpis sprememb v register (patenti)	371	605	387	627	316	396
Registracija – vpis prenosov pravic (patenti)	70	56	81	65	55	50
Registracija – vpis sprememb v register (dodatni varstveni certifikati)	11	11	6	7	9	6
Registracija – vpis prenosov pravic (dodatni varstveni certifikati)	10	10	10	16	10	6

Vir: podatki urada.

Urad v skladu s 132. členom ZIL-1 in pravilnikom o registru zastopnikov vodi tudi register patentnih zastopnikov pri uradu. Urad opravi vpis v register zastopnikov na zahtevo in v skladu s 14. členom pravilnika o registru zastopnikov. Vsebina registra je določena v 15. členu pravilnika o registru zastopnikov.

Tabela 9 prikazuje podatke o številu vpisov novih zastopnikov v register zastopnikov za patente in o številu izbrisov zastopnikov iz registra v obdobju od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2017.

Tabela 9: Število vpisov v register zastopnikov za patente v obdobju od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2017

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Število vpisov novih zastopnikov v register zastopnikov za patente	0	0	1	1	0	0
Število izbrisov zastopnikov iz registra	0	1	2	0	0	0

Vir: podatki urada.

2.3.5 Vzdrževanje patenta

Za vzdrževanje patenta ni določenega posebnega postopka. Patent se skladno s 109. členom ZIL-1 vzdržuje s plačevanjem letnih pristojbin za vzdrževanje. Višina pristojbin je določena v uredbi o pristojbinah.

Podatki o višini pristojbin za vzdrževanje patentov evropskih držav so dostopni na spletnih straneh EPU⁷⁹.

2.3.6 Administrativne ovire

2.3.6.1 Čas in višina stroškov

Povprečni čas od vložitve vloge do odločitve za nacionalno patentno prijavo, dodatni varstveni certifikat, spremembe v registrih in vzdrževanje patenta ter višina stroškov, ki jo plača prijavitelj, lahko pomenijo prijaviteljem administrativno ali finančno oviro in lahko vplivajo na učinkovitost patentnega varstva. Rok za postopek podelitve patenta v primeru nacionalnih patentnih prijav znaša 18 mesecev, glede dodatnega varstvenega certifikata in vpisov sprememb ter prenosov pravic v registre pa veljajo roki po ZUP.

V tabeli 10 so predstavljeni stroški in povprečni čas od vložitve vloge do odločitve za nacionalno patentno prijavo, dodatni varstveni certifikat, spremembe v registrih in vzdrževanje patenta v Republiki Sloveniji v letu 2017.

⁷⁹ [URL: [http://documents.epo.org/projects/babylon/eponet.nsf/0/01E6D715E181C8A0C12581FD00483874/\\$File/National_law_relating_to_the_EPC_18th_edition_en.pdf](http://documents.epo.org/projects/babylon/eponet.nsf/0/01E6D715E181C8A0C12581FD00483874/$File/National_law_relating_to_the_EPC_18th_edition_en.pdf)], 11. 9. 2019.

Tabela 10: Stroški in povprečni čas od vložitve vloge do odločitve za nacionalno patentno prijavo, dodatni varstveni certifikat, spremembe v registrih in vzdrževanje patenta v letu 2017

	Povprečni čas od vloge do odločitve v dnevih	Strošek	
		Pristojbina v evrih	Prevod, zastopnik
Nacionalna patentna prijava	502 (do podelitve) 175 (do sklepa o objavi)	110 ¹⁾	ni podatka
Dodatni varstveni certifikat	132 (do podelitve)	420	ni podatka
Spremembe v registrih	32	40	ni podatka
Vzdrževanje patenta	²⁾	od 34 (4. leto) do 1.100 (20. leto)	ni podatka

Opombi: ¹⁾ Znesek vključuje pristojbino za vzdrževanje patenta za prva 3 leta.

²⁾ Za vzdrževanje ni predpisan poseben postopek.

Vira: uredba o pristojbinah in podatki urada.

Podatkov o stroških prevodov in stroških za zastopnike, ki so po navedbah urada v obdobju med letoma 2012 in 2017 predstavljali daleč najvišje stroške v postopku pridobitve patenta, nam ni uspelo pridobiti. Ugotovili smo, da na uradu ali ministrstvu nihče ne zbira podatkov o višini pristojbin, stroških prevodov in stroških za zastopnike v drugih državah, kar bi bilo po naši oceni v pomoč prijaviteljem v postopku prijave, pri spremembah v registrih in vzdrževanju patenta. Po navedbah urada je Evropska unija pred leti pripravljala aplikacijo Kalkulator⁸⁰, s pomočjo katere bi bili dostopni podatki o stroških v zvezi s patentno prijavo za nacionalne patente po državah članicah Evropske unije.

Ukrepi ministrstva

Slovenski podjetniški sklad je januarja 2019 objavil javni poziv Vavčer za zaščito intelektualne lastnine, ki bo financiran iz finančnega načrta ministrstva in na podlagi katerega bo Republika Slovenija prejemnikom nekoliko zmanjšala stroške pridobitve teh pravic (predvsem stroške zastopnikov in prevodov).

Priporočilo

Urada priporočamo, naj spremlja stroške prevodov in stroške za zastopnike, vsaj za države, ki so tržno zanimive našim izumiteljem.

Ker od revidirancev nismo uspeli pridobiti podatkov o skupnih stroških, smo poiskali nekatere okvirne mednarodne podatke. Okvirni skupni stroški pridobitve patenta za Japonsko, ZDA, nekatere države članice Evropske unije, ki vključujejo stroške prevodov in zastopnikov, so znani⁸¹, prav tako stroški postopka do podelitve patenta po EPC (4.795 evrov)⁸² ter stroški mednarodnega dela postopka po PCT (3.000 švicarskih frankov). Tem stroškom v primeru podelitve patenta po EPC sledijo še stroški validacije za vse države, v katerih imetnik želi patentno varstvo, v primeru postopka po PCT pa še stroški podelitve

⁸⁰ [URL: http://innovaccess.eu/costs/calculator#cost_calculator], 11. 9. 2019.

⁸¹ [URL: <https://www.patent-pilot.com/en/obtaining-a-patent/costs-of-obtaining-a-patent/>], 11. 9. 2019.

⁸² [URL: <https://my.epoline.org/portal/classic/epoline.Scheduleoffees>], 11. 9. 2019.

nacionalnih ali regionalnih patentov v izbranih državah članicah PCT ali izbranih regijah. Okvirni skupni stroški pridobitve nacionalnega patenta tako v Nemčiji znašajo približno 690 evrov, v Veliki Britaniji 260 funtov, na Japonskem 133.000 jenov in 2.560 dolarjev v ZDA.

Pojasnilo urada

Primerjava stroškov pridobitve patentnega varstva med postopki po EPC v ZDA in na Japonskem je dokaj zapletena. Najprej je treba upoštevati kakovost postopka, ki je odločno na strani EPU. Na to vpliva tudi različna opredelitev pojma novosti, ki je v primeru EPC objektivna (na oceno novosti izuma vpliva vsak podatek, dostopen javnosti, do vložitve patentne prijave), v primeru ZDA pa relativna (na oceno novosti izuma vplivajo samo določeni podatki). V primerjavi z Evropsko unijo pa so v ZDA in na Japonskem višji stroški sodnega varstva.

Stroškov različnih postopkov patentne prijave in vzdrževanja tudi ne moremo neposredno primerjati. Izbira vrste postopka je odvisna od interesa prijavitelja glede pridobitve patenta v posamezni ali več državah, kar pa je povezano predvsem s tržno zanimivostjo izuma. Prav tako je pri višini stroškov postopka pridobitve patenta treba upoštevati, da nekateri postopki vključujejo postopek preizkušanja novosti izuma, ki je zahteven in drag⁸³. Tega postopka urad ne izvaja, ampak podeli patent le na podlagi preizkusa izpolnjevanja formalnih zahtev, ugotavljanje novosti pa se izvede v drugem delu postopka pred izdajo ugotovitvene odločbe (odložen preizkus novosti). Za njeno izdajo mora imetnik najkasneje do konca 9. leta od datuma vložitve patentne prijave uradu predložiti pisno dokazilo, da je izum na dan vložitve patentne prijave izpolnjeval pogoja novosti in inventivne ravni. Tako dokazilo je lahko evropski patent, podeljen za isti izum, ali pa v primeru, da prijava za evropski patent ni bila vložena, eden od patentov, podeljenih za isti izum v eni od ustanov za mednarodni predhodni preizkus po PCT.

Podatkov o povprečnem času, potrebnem za vpis pravic ali sprememb v registre, in potrebnih stroških za primerjavo z drugimi državami od urada ali ministrstva v reviziji nismo uspeli pridobiti.

Priporočilo

Urdu priporočamo, naj sistematično zbira podatke o postopkih patentne prijave vsaj v državah, tržno zanimivih našim izumiteljem, z namenom nudenja pomoči slovenskim prijaviteljem.

2.3.6.2 Sodno varstvo patenta

Za reševanje sporov zaradi kršitev pravic iz patenta sta v Evropski uniji predvideni Sodišče za patente skupnosti in Evropsko sodišče za patente. Sodišči še ne delujeta, patentno varstvo je mogoče uveljavljati le prek nacionalnih sodišč.

V Republiki Sloveniji ima pristojnost za odločanje v sporih o pravicah intelektualne lastnine na prvi stopnji Okrožno sodišče v Ljubljani, razen za spore med delodajalci in delavci v zvezi z izumi, oblikami teles, slikami, risbami in tehničnimi izboljšavami⁸⁴.

⁸³ Ugotavljanje novosti prijavljenih izumov je po pojasnilih urada eno najbolj zahtevnih, zamudnih in tudi dragih opravil, ki si ga lahko privoščijo le uradi z zadostnimi sredstvi, kadri, tradicijo, zlasti pa bogato patentno dokumentacijo iz celega sveta. Republika Slovenija že od ustanovitve urada ni opremljena do ravni, ki bi zagotavljala vsaj zasilno preizkušanje novosti – urad nima statusa ustanove za mednarodno preizkušanje po PCT.

⁸⁴ 103. člen Zakona o sodiščih (Uradni list RS, št. 94/07-UPB4, 45/08, 96/09, 33/11, 63/13, 17/15).

V letnih biltenih Sodna statistika⁸⁵ za obdobje od leta 2012 do leta 2017 podatki o sodnih sporih in postopkih v zvezi s patenti niso razvidni, saj so podatki o številu sodnih sporov na področju pravic iz intelektualne lastnine navedeni le skupaj z avtorskimi spori⁸⁶. Želenih podatkov o sodnih sporih (število, razlog spora, uspešnost in podobno) in postopkih v zvezi s patenti v obdobju od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2017 nismo uspeli pridobiti niti pri ministrstvu niti pri uradu.

Pojasnilo urada

Po naših informacijah sodišča ne vodijo statistike za spore, ki se nanašajo na posamezne pravice intelektualne lastnine. Podatke iz sodne statistike objavlja Ministrstvo za pravosodje. Sodni spori v zvezi s patenti so zelo redki. Po zadnjih uradnih podatkih je bilo v preteklosti sporov v zvezi s patenti manj kot pet na leto.

Urad razpolaga le s podatki za tiste spore, o katerih je obveščen (ničnost ali izpodbijanje patenta, kršitev patenta) ali udeležen (upravni spori zoper odločitve urada). V okvir 6. odstavka 106. člena ZIL-1 so zajeti sodni spori, ki vplivajo na spremembo statusa patenta v registru urada, o ostalih sodnih sporih urada ni treba obveščati. Kljub temu da mora ministrstvo spremljati stanje na svojem področju ter nadzirati delo urada, niso nikjer natančno določeni ali dogovorjeni podatki o sporih v zvezi s patenti, ki bi morali biti sporočeni ministrstvu in/ali uradu v zvezi s spori in kdo naj bi podatke zbiral ter jih sporočal.

V tabeli 11 so prikazani razpoložljivi podatki o številu sodnih sporov v zvezi s patenti v obdobju, na katero se nanaša revizija, s katerimi razpolaga urad.

Tabela 11: Razpoložljivi podatki o številu sodnih sporov v zvezi s patenti v obdobju od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2017

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Upravni spor	5	3	0	0	1	0
Ničnost	0	0	0	0	0	0
Kršitev	0	0	0	1	0	0
Izbris	0	0	0	0	0	0
Razveljavitev	0	0	0	0	0	0
Izvršba	0	0	0	2	0	1

Vir: podatki urada.

Urad in ministrstvo nista znala ustrezno pojasniti, zakaj je sodnih sporov v zvezi s patenti tako malo. Tudi podatkov o vsebini sporov nismo mogli pridobiti, ker jih Ministrstvo za pravosodje statistično ne spremlja, ministrstvo in urad pa za to nimata pristojnosti.

⁸⁵ [URL: http://mp.arhiv-spletisc.gov.si/si/obrazci_evidence_mnenja_storitve/uporabni_seznami_imeniki_in_evidence/sodna_statistika/], 11. 9. 2019.

⁸⁶ Izjema je Sodna statistika za leto 2014, ko je naveden en sam primer spora o industrijski lastnini.

Priporočilo

Ministrstvu priporočamo, naj v sodelovanju z Ministrstvom za pravosodje zagotovi ustrezno zbiranje podatkov sodne statistike tudi o sporih s področja patentnega varstva.

Ministrstvu in uradu priporočamo, naj aktivneje spremljata podatke v zvezi s sodnim varstvom patentov, tudi razloge sodnih sporov, z namenom boljšega spremljanja in urejanja področja.

2.3.7 Pomoč, promocija in izobraževanje

V reviziji nas je zanimalo tudi, ali urad izvaja ukrepe, naloge in podobno za pomoč prijaviteljem v postopku patentne prijave, postopku dodatnega varstvenega certifikata, postopku registracije in vzdrževanju patenta. Zanimalo nas je, ali in koliko prijaviteljev pričakuje oziroma prosi za pomoč pri posameznih postopkih v okviru patentnega varstva.

Na ministrstvu in uradu smo tudi preverili, ali izvajajo izobraževanja ter promocijske aktivnosti o pravicah intelektualne lastnine (posebej s področja patentnega varstva) v okviru izobraževalnega sistema, predvsem na naravoslovno-tehničnih srednjih šolah in fakultetah.

Ugotovili smo, da je urad v obdobju od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2017 izvajal različne aktivnosti o pravicah intelektualne lastnine (tabela 12), ki so bile namenjene pomoči prijaviteljem ter osveščanju laične in strokovne javnosti, kot na primer: izvedba izobraževanj (predavanja in delavnice), svetovanja, promocijske aktivnosti, nudenje informacij in podobno.

Tabela 12: Število izobraževalnih in promocijskih aktivnosti urada v obdobju od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2017

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Število dogodkov	42	77	20	22	12	20

Vir: podatki urada.

Urad v okviru informacijskih storitev naročnikom posreduje razne informacije, pojasnila in svetuje po telefonu, elektronski pošti in osebno. Ugotovili smo, da urad ne vodi statistike o vsebini pomoči, ki jo nudi prijaviteljem, po posameznih pravicah intelektualne lastnine in po posameznih vrstah postopkov. Urad tudi ne vodi posebne statistike o obsegu dela, ki ga ima s posredovanjem informacij, in o ocenah storitev uporabnikov, ki se za pomoč obrnejo na urad. V primeru vprašanj urad ne ločuje med vprašanji tistih, ki imajo svoje prijave že v postopku, in drugimi, ki se za postopke zanimajo bolj na splošno. Zaradi tega razloga podatkov o tem, koliko teh aktivnosti se je nanašalo na postopek patentne prijave, postopek dodatnega varstvenega certifikata, postopek registracije in vzdrževanja patenta, nismo mogli pridobiti.

Urad je v sodelovanju z Urdom Evropske unije za intelektualno lastnino⁸⁷ in Opazovalnim uradom za boj proti kršitvam pravic intelektualne lastnine⁸⁸ v obdobju od leta 2014 do leta 2015 izvedel analizo

⁸⁷ European Union Intellectual Property Office.

⁸⁸ Observatory on Infringements of Intellectual Property Rights.

izobraževalnih programov v Evropski uniji⁸⁹, s katero se je želelo ugotoviti, ali in katere pravice intelektualne lastnine so vključene v izobraževalne programe posameznih držav. Analiza je zajela tudi Slovenijo. Rezultati analize so pokazali, da področje patentnega varstva v Republiki Sloveniji ni vključeno kot obvezna vsebina v noben izobraževalni program na nobeni stopnji izobraževanja.

Pojasnilo urada

Na podlagi analize izobraževalnih programov v Evropski uniji je urad vzpodbudil vključitev Republike Slovenije, prek Ministrstva za izobraževanje, šolstvo in šport in Zavoda Republike Slovenije za šolstvo, v evropski projekt razvoja in vključitve vsebin s področja intelektualne lastnine v šolske kurikulumne, Intellectual Property in Education Network.

Glede visokošolskega izobraževanja je zaradi univerzitetne avtonomije to prepuščeno odločitvam posameznih zavodov. Velja načelo, da predmeti s področja intelektualne lastnine obstajajo, so praviloma izbirni. To pomeni, da se izvajajo periodično in odvisno od vpisa ter interesa študentov. Vendar si je tudi na področju visokošolskega izobraževanja urad v obdobju, na katero se nanaša revizija, aktivno prizadeval za vključitev vsebin s področja intelektualne lastnine v visokošolski predmetnik. Tako je v obdobju 2011–2013 aktivno vključeval slovenske univerze v projekt EPU Dissemination of Intellectual Property Knowledge in Universities. V teh letih je izvedel več izobraževanj na temo intelektualne lastnine v izobraževalnih institucijah. V prihodnosti namerava urad prevesti ključno evropsko gradivo za učitelje na tem področju: Intellectual Property Teaching Kit.

Priporočilo

Ministrstvu priporočamo, naj v sodelovanju z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport prouči možnosti za vključitev področja patentnega varstva v izobraževalne programe na vseh stopnjah izobraževanja, predvsem pa v programe tehnično-naravoslovnih srednjih šol.

Ugotovili smo, da je urad v obdobju, na katero se nanaša revizija, izvedel precej promocijskih aktivnosti, izobraževanj in posvetovanj s področja intelektualne lastnine (tabela 12). Izobraževanja in promocijski dogodki urada so se izvajali predvsem v okviru visokošolskih institucij (predavanje za študente marketinga Univerze v Mariboru, predavanje o intelektualni lastnini za Univerzo v Ljubljani, Univerzo na Primorskem in Univerzo v Novem mestu) in podjetniških inkubatorjev (na primer: Seminar za mlade raziskovalce za Ljubljanski univerzitetni inkubator, predavanje Intelektualna lastnina kot podjetniško orodje za Mrežni inkubator Radlje ob Dravi). Aktivnosti so bile namenjene predvsem malim in srednjim podjetjem ter študentom in raziskovalcem različnih študijskih programov, predvsem pa ekonomije, biotehničnih ved, informacijskih ved, elektrotehnike, tekstilstva, lesarstva in podobno.

Urad je v obdobju, na katero se nanaša revizija, sodeloval s srednjimi šolami ter na povabilo izvedel predavanje o intelektualni lastnini. V sodelovanju s Tehniškim muzejem Slovenije je urad pričel izvajati različne promocijske dogodke s področja intelektualne lastnine za nižje ravni izobraževanja, na primer različne razstave in delavnice za mlade⁹⁰. Urad je tako v letu 2017 v sodelovanju s Tehniškim muzejem Slovenije pripravil razstavo o intelektualni lastnini v Srednješolskem centru v Slovenj Gradcu.

⁸⁹ *Intellectual Property and Education in Europe, Study on IP education in school curricula in the EU member states with additional international comparisons*, september 2015, [URL: https://euipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/publications/IP+and+Education+final+report+September+2015.pdf], 11. 9. 2019.

⁹⁰ [URL: <http://eu.sta.si/2559572/mladi-do-boljshega-poznavanja-intelektualne-lastnine-tudi-prek-delavnic>], 11. 9. 2019.

Ukrepi urada

Urad je v letu 2018 sodeloval s Tehniškim muzejem v projektu ICYDK – Če slučajno še ne veš, katerega cilj je ozaveščanje mladih o pravicah intelektualne lastnine, s poudarkom na patentih. V tem okviru je urad izvedel več kratkih predavanj za mlade, večinoma osnovnošolce.

Urad je za leto 2019 izdal koledar z naslovom *Prvi slovenski izumitelji s patenti*, s katerim izpostavlja izumitelje, ki so pustili globok pečat v slovenski znanosti in sooblikovali tehniško dediščino Republike Slovenije. Koledar je bil poslan ravnateljem vseh osnovnih šol z namenom promoviranja izumiteljstva med osnovnošolci. Urad v letu 2019 na spletnih straneh urada poleg prvih slovenskih izumiteljev s patenti predstavlja tudi mlade slovenske izumitelje⁹¹.

Urad je v letu 2019 predstavil intelektualno lastnino vzgojno-izobraževalnim zavodom, ki s svojimi dejavnostmi spodbujajo ustvarjalnost in inovativnost zlasti pri šolski populaciji, in drugim javnostim v okviru Kulturnega bazarja 2019⁹².

Priporočilo

Urdu priporočamo, naj aktivneje izvaja promocijske dogodke in izobraževanja s področja patentnega varstva, ki bodo namenjeni srednješolcem in osnovnošolcem.

Menimo, da bi bilo treba za prihodnji razvoj gospodarstva še okrepiti zavedanje o pomenu patentnega varstva med otroci in mladimi.

⁹¹ [URL: <http://www.uil-sipo.si/>], 11. 9. 2019 in [URL: <http://www.uil-sipo.si/uil/urad/o-uradu/novice/novice-repozitorij/clanki/izumitelji-meseca-junij/>], 11. 9. 2019.

⁹² [URL: [http://www.kulturnibazar.si/data/upload/KB_19_program_FINAL\(1\).pdf](http://www.kulturnibazar.si/data/upload/KB_19_program_FINAL(1).pdf)], 11. 9. 2019.

3. MNENJE

Revidirali smo učinkovitost sistema patentnega varstva v Republiki Sloveniji v obdobju od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2017. Revizijo smo izvedli pri *Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo* ter *Uradu Republike Slovenije za intelektualno lastnino*.

Menimo, da sta bila Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo ter Urad Republike Slovenije za intelektualno lastnino v obdobju, na katero se nanaša revizija, *delno učinkovita* v delu poslovanja, ki se nanaša na sistem patentnega varstva.

V obdobju, na katero se nanaša revizija, je obstajalo več strateških dokumentov na področju konkurenčnosti gospodarstva in industrijske politike, ki sta jih sprejela Vlada Republike Slovenije in Državni zbor Republike Slovenije, ki pa niso zajemali pravic intelektualne lastnine. Ministrstvo lastne strategije za izboljšanje konkurenčnosti gospodarstva, industrijsko politiko in sistem pravic industrijske lastnine v obdobju, na katero se nanaša revizija, ni imelo. Tudi posebne področne strategije na področju pravic intelektualne lastnine v obdobju od začetka leta 2012 do konca leta 2017 ministrstvo ali urad nista pripravila. Ministrstvo ter urad prav tako nista imela svoje poslovne strategije. Na podlagi proučitve strategij, opravljenih razgovorov s predstavniki ministrstva ter urada, in odsotnosti strategij na področju intelektualne lastnine menimo, da ministrstvo ne vključuje dovolj urada in podatkov, s katerimi razpolaga urad, v svoje delovanje ter da ministrstvo področju intelektualne lastnine ne namenja dovolj pozornosti.

Področje patentnega varstva v Republiki Sloveniji urejajo nacionalni predpisi (temeljni zakon, ki določa nacionalno patentno varstvo, je Zakon o industrijski lastnini), Konvencija o podeljevanju evropskih patentov, mednarodne pogodbe in sporazumi ter predpisi.

V obdobju, na katero se nanaša revizija, je bil med nacionalnimi predpisi na področju revizije spremenjen le Zakon o industrijski lastnini, pri čemer je šlo le za manj pomembno spremembo zakona. Pred spremembo so bile opravljene vse zahtevane analize. Ministrstvo ter urad v prihodnjih letih načrtujeta spremembe Zakona o industrijski lastnini zaradi uvedbe evropskega patenta z enotnim učinkom, zato je bila v letu 2016 izdelana Celovita analiza učinkov uvedbe evropskega patenta z enotnim učinkom na slovensko gospodarstvo. Pisnih dokazil za naknadne analize učinkov Zakona o industrijski lastnini in drugih predpisov s področja patentnega varstva v obdobju, na katero se nanaša revizija, ni.

Ocenjujemo, da Zakon o izumih iz delovnega razmerja vsebuje relativno dobra izhodišča za urejanje razmerij med delavci in delodajalci glede izumov, vzpostavlja namreč obveznost delodajalca, da zaposlenega za izum finančno nagradi. S predpisi so predvidene tudi posebne davčne olajšave za spodbujanje inovativnosti v okviru spodbujanja razvoja podjetij. Predpisi pa ne urejajo nefinančnega nagrajevanja zaposlenih za izume in nagrajevanja zaposlenih za tehnične in druge izboljšave, ki nimajo narave izuma, kar ocenjujemo kot pomanjkljivost. Kot pomanjkljivost ocenjujemo tudi dejstvo, da ministrstvo ter urad nimata dobrega pregleda nad vzpodbudami za inovacijsko dejavnost, predvidenimi v

predpisih in notranjih aktih organizacij, ter dejanskim spodbujanjem in nagrajevanjem inovacijske dejavnosti.

Patentno varstvo v Republiki Sloveniji temelji na treh osnovnih vzporednih sistemih, možne pa so tudi njihove kombinacije. Postopek nacionalne patentne prijave, dodatnega varstvenega certifikata, postopek registracije in vzdrževanja patenta so predpisani in so po našem mnenju pregledni, relativno enostavni in imajo predvidene razumne roke za izvedbo. Zakon o industrijski lastnini je glede obsega patentnega varstva primerljiv s Konvencijo o podeljevanju evropskih patentov. Največja pomanjkljivost nacionalnega postopka patentne prijave je, da ne vsebuje obveznosti ugotavljanja novosti izuma, vendar urad za to nima ustreznih kadrovskih in organizacijskih pogojev.

Ugotovili smo, da je urad v obdobju, na katero se nanaša revizija, na področju intelektualne lastnine izvajal različne aktivnosti, ki so bile namenjene pomoči prijaviteljem ter osveščanju laične in strokovne javnosti.

V obdobju, na katero se nanaša revizija, področje patentnega varstva v Republiki Sloveniji ni bilo vključeno kot obvezna vsebina v noben izobraževalni program na nobeni stopnji izobraževanja, kar pa ni v pristojnosti revidirancev. Urad je sicer izvajal različne promocijske dogodke in izobraževanja s področja intelektualne lastnine predvsem na naravoslovno-tehničnih srednjih šolah in fakultetah. Izobraževanja urada so bila tako namenjena predvsem visokošolskim institucijam, malim in srednjim podjetjem ter podjetniškim inkubatorjem. Urad je izvedel posamezne promocijske dogodke tudi za nižje ravni izobraževanja.

4. PRIPOROČILA

Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo ter Uradu Republike Slovenije za intelektualno lastnino priporočamo, naj:

- spremljata cilj trajnostnega razvoja številka 9 iz Agende za trajnostni razvoj do leta 2030 na področju inovativnosti in mednarodne ocene Republike Slovenije na področju inovativnosti;
- aktivneje sodelujeta na področju patentnega varstva, predvsem pri oblikovanju politike in spremljanju mednarodnih ocen Republike Slovenije na področju inovativnosti;
- pripravita lastno poslovno strategijo, v kateri namenita patentnemu varstvu ustrezno mesto glede na cilje in prioritete Strategije razvoja Slovenije 2030;
- dokumentirata postopek spremljanja in analiziranja predpisov s področja patentnega varstva;
- vzpostavita pregled nad normativno urejenostjo in dejanskim izvajanjem spodbujanja in nagrajevanja inovativne dejavnosti tako v javnem kot zasebnem sektorju;
- aktivneje spremljata, promovirata in načrtujeta vzpodbude za inovacijsko dejavnost za javni in zasebni sektor;
- proučita možnosti za vključitev ureditve nagrajevanja za področje tehničnih in drugih izboljšav (inovacije, ki niso sposobne varstva s katero od pravic industrijske lastnine) v obstoječo zakonodajo;
- proučita možnosti za vključitev ureditve nefinančnega nagrajevanja v obstoječo zakonodajo;
- vzpostavita pregled nad spodbujanjem delavcev k inovativnosti prek ustreznega sistema nagrajevanja, ki ga lahko delodajalci predvidijo tudi v svojih internih aktih;
- aktivneje spremljata podatke v zvezi z izvensodnim varstvom patentov;
- spremljata razloge sporov, ki se obravnavajo pred Poravnalnim svetom, s ciljem boljšega spremljanja in urejanja področja;
- aktivneje spremljata podatke v zvezi s sodnim varstvom patentov, tudi razloge sodnih sporov, z namenom boljšega spremljanja in urejanja področja.

Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo priporočamo, naj:

- namenja področju patentnega varstva, ki je za Republiko Slovenijo razvojno in strateško pomembno, večjo pozornost;
- spodbuja vključevanje Urada Republike Slovenije za intelektualno lastnino pri pripravi strateških dokumentov na področju patentnega varstva;
- v sodelovanju z Ministrstvom za finance analizira ustreznost in zadostnost davčnih vzpodbud za podjetja in organizacije, ki spodbujajo inovativnost in nagrajujejo inovativnost, in v sodelovanju z Ministrstvom za finance predlaga spremembe oziroma dopolnitve obstoječe zakonodaje;
- v sodelovanju z Ministrstvom za pravosodje zagotovi ustrezno zbiranje podatkov sodne statistike tudi o sporih s področja patentnega varstva;
- v sodelovanju z Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport prouči možnosti za vključitev področja patentnega varstva v izobraževalne programe na vseh stopnjah izobraževanja.

Uradu Republike Slovenije za intelektualno lastnino priporočamo, naj:

- pripravi uraden prevod Mednarodne patentne klasifikacije;
- pripravi nacionalno strategijo s področja pravic intelektualne lastnine;
- promovira tudi nefinančno nagrajevanje za inovacijsko dejavnost;
- spremlja stroške prevodov in stroške za zastopnike, vsaj za države, tržno zanimive našim izumiteljem;
- sistematično zbira podatke o postopkih patentne prijave vsaj v državah, tržno zanimivih našim izumiteljem, z namenom nudenja pomoči slovenskim prijaviteljem;
- aktivneje izvaja promocijske dogodke in izobraževanja s področja patentnega varstva, ki bodo namenjeni srednješolcem in osnovnošolcem.

Pravni pouk

Tega poročila na podlagi tretjega odstavka 1. člena Zakona o računskem sodišču ni dopustno izpodbijati pred sodišči in drugimi državnimi organi.

Tomaž Vesel,
generalni državni revizor

Poslano:

1. Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo, priporočeno;
2. Uradu Republike Slovenije za intelektualno lastnino, priporočeno;
3. mag. Mitji Gaspariju, priporočeno;
4. mag. Radovanu Žerjavu, priporočeno;
5. mag. Stanku Stepšniku, priporočeno;
6. dr. Urošu Čuferju, priporočeno;
7. Metodu Dragonji, priporočeno;
8. Jožefu Petroviču, priporočeno;
9. dr. Dušanu Mramorju, priporočeno;
10. dr. Juriju Žureju, priporočeno;
11. Janezu Kukcu Mezku, priporočeno;
12. Luki Novaku, priporočeno;
13. Vesni Stanković Juričič, priporočeno;
14. Državnemu zboru Republike Slovenije, priporočeno;
15. arhivu.

*Bdimo nad potmi
javnega denarja*

Računsko sodišče Republike Slovenije
The Court of Audit of the Republic of Slovenia
Slovenska cesta 50, 1000 Ljubljana, Slovenija
tel.: +386 (0) 1 478 58 00
fax: +386 (0) 1 478 58 91
sloaud@rs-rs.si
www.rs-rs.si